

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
КАФЕДРА БОТАНІКИ, БІОРЕСУРСІВ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ БІОРІЗНОМАНІТТЯ

**Навчально-методичні рекомендації до проведення лабораторних робіт з
ОК «Теорія та методика навчання інтегрованого курсу "Здоров'я, безпека
та добробут»**

для підготовки фахівців
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

за освітньо-професійною програмою: «**СЕРЕДНЯ ОСВІТА (БІОЛОГІЯ ТА
ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ)**»



*Рекомендовано до друку вченою радою Житомирського державного університету імені Івана Франка
(протокол №17 від 27 вересня 2024 року)*

Рецензенти:

Першко Ірина – кандидат біологічних наук, доцент, викладач вищої кваліфікаційної категорії Житомирського базового фармацевтичного фахового коледжу Житомирської обласної ради

Житова Олена – доктор біологічних наук, професор, професор кафедри лісівництва, лісових культур та таксації лісу Поліського національного університету

Романюк Руслана – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри зоології, біологічного моніторингу та охорони природи Житомирського державного університету імені Івана Франка

УДК 613:37.091.33(072)

Н 15 Навчально-методичні рекомендації до проведення лабораторних робіт з ОК «Теорія та методика навчання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти: Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта Предметна спеціальність 014.05 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини) за освітньо-професійною програмою: «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» / укл.: Шелюк Ю. С. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2024. 81 с.

Запропоновані «Навчально-методичні рекомендації до проведення лабораторних робіт з ОК «Теорія та методика навчання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» містять інструкції до проведення лабораторних занять, короткі пояснення теоретичного матеріалу, навчальні завдання до кожної лабораторної роботи, перелік літературних джерел, які можна використати для підготовки до занять. Матеріали складені відповідно до навчальної програми і призначені для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, які навчаються на ОПП «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)».

© Шелюк Ю.С., укл., 2024

© Житомирський державний університет
імені Івана Франка, 2024

ЗМІСТ

Вступ	4
Тема № 1-2: Планування роботи вчителя інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (4 год)	5
Тема 3. Методичний аналіз уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (2 год).	18
Тема №4: Методика оформлення шкільного зошита з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (2 год)	24
Тема №5: Типи уроків. Урок засвоєння нових знань на прикладі теми «Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я» (2 год)	28
Тема №6-7: Методика вивчення модуля «Добробут та громадське здоров'я» з проведенням проблемних уроків	37
Тема №8-9: Методика проведення уроку узагальнення та систематизації знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» 6 клас (4 год)	41
Тема №10-11: Особливості застосування інтерактивних технологій (на прикладі вивчення теми «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я»)	48
Тема №12-13: Особливості застосування ігрових технологій під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»	55
Тема №14-15: Методика формування практичних умінь, сприятливих для здоров'я, безпеки, добробуту, успішної соціалізації та самореалізації особистості.	65
Тема №16-17: Методика формування санітарно-гігієнічних знань, умінь та навичок під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»	70
Тема № 18-19: Методика реалізації міжпредметних зв'язків під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»	76

На поведення лабораторних занять освітньої компоненти «Теорія та методика навчання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» для підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою: «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)» відводиться 38 годин. Вивчається ОК на першому курсі.

Предметом вивчення є теоретичні та методичні аспекти здоров'язбереження, форми, методи, прийоми навчання і виховання в школярів здорового та безпечного способу життя, формування особистісних здоров'язбережувальних компетенцій.

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про здоров'я людини та його фізичну, психологічну, соціальну, духовну складову, навички здорового способу життя і практичних умінь щодо перевірки стану фізичного здоров'я; знання, вміння та навички, які б сприяли формуванню здоров'язбережувальної компетентності школярів; ціннісне ставлення до життя, безпеки, добробуту і здоров'я, їхній фізичний, соціальний, психічний і духовний розвиток.

Бажаємо успіху!

Тема № 1-2: Планування роботи вчителя інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (4 год)

Мета: навчитися складати календарно-тематичні та поурочні плани з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Уміння, які треба сформувати: уміння складати календарно-тематичні та поурочні плани.

Обладнання: шкільні підручники, програми.

Теоретичні питання

1. Планування роботи вчителя інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
2. Тематичне планування.
3. Поурочне планування.
4. Основні вимоги до плану-конспекту уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Навчальне завдання

1. Скласти календарно-тематичний план теми: «**У здоровому тілі – здоровий дух**» (5 клас).
2. Обговорити план: виявити позитивні сторони і проблеми.
3. З'ясувати і записати алгоритм складання плану-конспекту уроку з урахуванням часу на кожен структурний елемент уроку.

Коротке пояснення

1. Навчання учнів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» має здійснюватися систематично, послідовно, з урахуванням вимог програми з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», відповідно до кількості годин, визначених навчальним планом закладу загальної середньої освіти. Плани роботи вчителя інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» можуть відзеркалювати особливості навчально-виховного процесу, систему позакласної роботи з учнями.

Для організації навчально-виховного процесу вчитель має уміти складати плани: перспективний (річний), календарно-тематичний і поурочний (план уроку).

Перспективний (річний) план відтворює вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» за темами. Він дозволяє визначити місце теми в порах року, місяцями, спланувати екскурсії, систему повторення, реалізувати підготовку до теми вивчення теми у залежності від забезпечення її засобами навчання. Перспективний план потрібний кожному вчителю-початківцю для самоконтролю у термінах вивчення навчального матеріалу, використання обов'язкових форм навчання, організації систематичного внутрішньопредметного і міжпредметного повторення. Він може складатися за схемою.

Схема перспективного плану

Назва теми	Позаурочна робота	Кількість годин	Термін проведення	Повторення Матеріалу		Екскурсія	Позакласне заняття
				Внутрішньо предметне	Міжпредметне		

2. Тематичний план дозволяє бачити місце кожного уроку в системі уроків теми, а також значення уроків у процесі формування умінь на основі знань, відображає систему навчання школярів, прийомів і методів самостійної діяльності, дає можливість вчителю своєчасно підготувати необхідні засоби навчання до кожного уроку.

Основні вимоги до календарно-тематичного планування:

- 1) тематичний план складається на основі програми і в основному відповідає їй;
- 2) матеріал по уроках повинен бути розподілений рівномірно і послідовно, в логічному взаємозв'язку;
- 3) складаючи план, учитель враховує місце навчального матеріалу в шкільному підручнику.
- 4) таблиця для складання календарно-тематичного плану повинна мати такі колонки:

<i>№ п/п</i>	<i>Тема уроку (лабораторного дослідження)</i>	<i>Кількість годин</i>	<i>Дата проведення</i>	<i>Демонстрування</i>	<i>Примітки</i>
--------------	---	------------------------	------------------------	-----------------------	-----------------

Інший варіант таблиці:

<i>№ з/п</i>	<i>Дата</i>	<i>Тема уроку</i>	<i>Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів</i>		
			<i>Діяльність (уміння)</i>	<i>Знання</i>	<i>Ставлення</i>

Тематичний план дає змогу вчителю побачити всю тему в цілому, визначити послідовність формування понять, практичних умінь, методів та прийомів самостійної роботи учнів. Він допомагає своєчасно організувати підготовку, проведення програмних дослідів і спостережень, які мають попередній характер, а також систематично здійснювати внутрішньо-предметні і міжпредметні зв'язки в процесі оволодіння школярами знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

**Приклад календарно-тематичного планування у 6 класі
з теми «СУСПІЛЬНИЙ ДОБРОБУТ» (3 години)**

Погоджено:
Заступник директора з НВР _____

Затверджено:
Директор _____

« _____ » « _____ » «2023 р»

« _____ »

« _____ » «2023 р»

« _____ » « _____ » «2024 р»

« _____ »

« _____ » « 2024р»

**Календарно – тематичне планування
Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»
6 клас
2024-2025 н.р.**

(Прізвище, ім'я та по батькові вчителя)

(35 годин – 1 година на тиждень)

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

(наказ Міністерства освіти і науки України від 08.03.2023 №254)

Відповідно до модельної навчальної програми «Здоров'я, безпека та добробут» 5-6 класи (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти

Підручник: «Здоров'я, безпека та добробут»: підруч. для 6 кл. закл. загал.

серед. освіти/О.І.Шиян, О.В.Волощенко, В.Г.Дяків, О.П.Козак, А.Б.Седоченко – Київ: Світич, 2023.-176с.:іл.

№	Зміст уроку	Дата уроку	Домашня робота	Вид навчальної діяльності
Модуль 1. Суспільний добробут				
1	Добробут - особистий і суспільний		Опрацювати §1, створити етегамі(японська саморобна листівка, де є зображення і кілька слів) на тему «Суспільний добробут»	Обговорення поняття «суспільний добробут». Обговорення в загальному колі проблемного запитання «Чому суспільний добробут важливий?»
2	Добробут громади і умови життя		Опрацювати §2, зробити світлини, фотоколаж чи малюнок «Найкращі місця моєї громади»	Обговорення «Чому кожен/кожна з нас важливі для добробуту громади?»

3	Добробут школи і шкільна родина		§3, написати коротке есе на тему «Мое улюблене місце в школі»	Створення мапи думок «Добробут у школі – це як?»
---	---------------------------------	--	---	--

№ з/п	Дата проведення	Тема Дослідницькі чи проблемні запитання	Очікувані результати	Примітки
МОДУЛЬ 1. СУСПІЛЬНИЙ ДОБРОБУТ				
1		Добробут – особистий і суспільний <i>Що таке суспільний добробут? Чому кожна людина важлива для творення суспільного добробуту?</i>	• Аналізує вибір свій та інших осіб з урахуванням користі й задоволення для здорового, безпечного життя.	
2		Добробут громади і умови життя <i>Які є складники суспільного добробуту? Що таке умови життя, хто їх створює? Як добробут людини залежить від добробуту громади?</i>	• Аналізує вибір свій та інших осіб з урахуванням користі і задоволення для здорового, безпечного життя.	
3		Добробут школи і шкільна спільнота <i>У чому виявляється добробут школи?</i>	• Аналізує вибір свій та інших осіб з урахуванням користі і задоволення для здорового, безпечного життя.	

План уроку може містити наступні основні структурні елементи і складається за схемою:

Тема уроку.

Мета: освітні, розвиваючі, виховні.

Методи і методичні прийоми.

Обладнання.

Тип уроку.

Основні поняття.

Структура уроку

(перелік основних етапів уроку з вказанням хронометражу).

- I. Перевірка домашнього завдання.
- II. Актуалізація опорних знань здобувачів освіти.
- III. Мотивація навчальної діяльності.
- IV. Пояснення нового матеріалу (план викладу нового матеріалу)
- V. Закріплення знань.
- VI. Узагальнення та систематизація знань учнів.
- VII. Домашнє завдання.

Хід уроку.

(детальне розкриття кожного з етапів уроку)

1. Тему уроку слід писати конкретно і коротко. При постановці триединої мети уроку варто пам'ятати, що:

Освітні завдання включають в себе формування системи понять інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», визначених програмою шкільного курсу, спеціальних і загальнонавчальних умінь. До *спеціальних умінь* належать: уміння вести спостереження; користуватися образотворчими й різноманітними інформаційними засобами наочності; користуватися оптичними приладами й лабораторними обладнаннями; здійснювати моделювання тощо.

До *загальнонавчальних умінь* належать: уміння користуватись дошкою, зошитом, працювати з підручником, екранними посібниками, табличним матеріалом тощо.

Плануючи *освітні завдання*, слід виділити систему понять, які треба заново сформувані, і понять, які розвиваються у даній темі. Окремо варто відзначити розвиток понять освітньої компоненти, а також необхідно виділити формування або розвиток спеціальних і загальнонавчальних умінь і навичок.

Розвиваючі завдання шкільного інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» пов'язані з формуванням та розвитком у процесі вивчення предмета особистих якостей школярів: тренування пам'яті, розвиток умінь, необхідних для здійснення таких розумових операцій, як аналіз, синтез, порівняння, зіставлення, виділення головного, другорядного, узагальнення, висновки та ін.

Отже, плануючи *розвиваючі завдання* теми, необхідно передбачити розвиток мислення, пам'яті, уваги учнів, формування мотивів і потреби в навчанні, розвиток пізнавальних інтересів і здібностей учнів під час вивчення конкретної теми.

Виховні завдання включають в себе реалізацію виховання екологічних, естетичних, санітарно-гігієнічних, трудових, фізичних, соціальних, патріотичних, правових та інших якостей особистості.

Під час планування *виховних завдань* на конкретну тему треба вибирати тільки ті з них, реалізація яких можлива з урахуванням особливостей змісту теми, методів і прийомів, які використовуються. Такий комплекс взаємопов'язаних завдань теми дозволяє здобути максимально значимі навчально-виховні результати.

3. Поурочне планування. План уроку визначає систему понять, які вивчаються, на кожний урок, формування загальнонавчальних і спеціальних умінь відповідно

до змісту, відображає вирішення комплексу виховних цілей, розвиток особистісних якостей здобувачів освіти.

Учитель розкриває у плані всі структурні елементи уроку, ретельно продумує кожний етап, визначає методи й засоби подання матеріалу.

Під час визначення типу уроку слід керуватися дидактичними завданнями, які педагог ставить перед уроком.

Під час складання плану уроку слід пам'ятати, що його структурні елементи досить динамічні й залежать від типу і змісту уроку. Так, наприклад, на вступних уроках не обов'язковий такий елемент, як перевірка знань, умінь і навичок. На уроках, які розкривають зміст теми, мають місце всі його етапи, але в тих випадках, коли зміст нового матеріалу складний і об'ємний, вчитель може поділити його на логічні частини і, пояснивши кожен таку частину, відразу ж запропонувати учням запитання, які дозволяють визначити, як учні зрозуміли матеріал. У таких випадках закріплення набутих знань проводиться паралельно з вивченням нового матеріалу. На узагальнюючих уроках найчастіше відсутнє вивчення нового матеріалу. Тобто, перед складанням плану уроку потрібно визначити його тип.

Учителю-початківцю важливо навчитися розробляти конспекти уроку. Вони пишуться за тією ж схемою, що й плани, проте в них чітко висвітлюється кожен структурний елемент уроку, усі запитання й завдання для учнів із їхніми можливими відповідями та чітким описом усіх пояснень вчителя.

Аналіз шкільних програм та підручників з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Мета: з'ясувати навчально-виховне значення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» у системі навчання сучасних закладів загальної середньої освіти, ознайомитися із програмами, структурою інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Ознайомитись із структурою шкільних підручників, навчитись розрізняти їх основні структурні компоненти.

Уміння, які треба сформулювати: аналізувати шкільну програму; використовувати пояснювальну записку програми; визначати і конкретизувати освітні, розвиваючі та виховні завдання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»; визначати структурні компоненти підручників, аналізувати їх.

Обладнання: програми для загальноосвітньої школи інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут 5-9 клас» та шкільні підручники для 6 класу.

Теоретичні питання

1. Методика викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Головні принципи здоровозбережувальної освіти.
2. Мета і завдання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
3. Структура, зміст і принципи побудови інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
4. Закономірності процесу навчання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
5. Структурні компоненти підручника інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Навчальне завдання

1. Ознайомлення з програмами для закладів загальної середньої освіти інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» 5-9 клас»:

- а) найважливіші теми, які вивчаються, кількість годин, відведених для їх вивчення;
- б) тематика лабораторних та практичних робіт, лабораторних досліджень;
- в) тематика шкільних екскурсій;
- г) тематика проєктної діяльності;
- д) тематика моделювання
- е) демонстрування;
- д) наскрізні змістові лінії.

2. Методичний апарат програми: основні вимоги до знань і вмінь;

3. Письмовий аналіз шкільної програми з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» за планом:

- а) структура програми (із яких частин складається);
- б) зміст пояснювальної записки програми (про що вчитель може з неї дізнатись);
- в) критерії оцінювання учнів (які існують рівні навчальних досягнень учнів, яка кількість балів їм відповідає);
- г) структура навчального плану (в якій формі поданий, яку інформацію містить);
- д) де в навчальному плані вчителю слід шукати основні години на предмет, резервні години, тематику лабораторних досліджень та практичних робіт, демонстрування, практичні завдання?

4. Ознайомлення зі шкільними підручниками:

- а) відповідність підручника шкільній програмі;
- б) структура підручника біології;
- в) письмова характеристика підручника Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.

за основними структурними компонентами у формі таблиці:

Структурні компоненти підручника	Характеристика
	Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
1. Текст:	
а) основний	
б) додатковий	
в) пояснювальний	
2. Позатекстові компоненти:	
а) апарат організації засвоєння	
б) ілюстрації	
в) апарат орієнтування	

Коротке пояснення

Метою інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» є формування самозарадності учнів через активну громадянську позицію, підприємливість, етичну поведінку, відповідальність за добробут, здоров'я, безпеку та навколишнє середовище, крізь призму фізичного, психічного, духовного та соціального розвитку. Для реалізації означеної мети визначено такі завдання:

- ознайомлення здобувачів закладів загальної середньої освіти з основними принципами та закономірностями життєдіяльності людини в природному, соціальному, техногенному та віртуальному середовищах, спрямованими на розвиток добробуту, безпеки і зміцнення здоров'я;
- формування вмінь прогнозування наслідків своїх дій для здоров'я, безпеки і добробуту;
- розвиток вмінь відстоювання власних інтересів та інтересів інших осіб, протидіючи проявам тиску, неповаги і приниження;
- формування прихильності до безпечних і корисних практик поведінки, які зменшують ризики для життя і здоров'я чи запобігають їм;
- розвиток вмінь учнів, спрямованих на заохочення вести здоровий спосіб життя;
- навчання наданню необхідної допомоги собі та/або іншим особам для вирішення конфліктних ситуацій;
- формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я, відстежувати власний поступ;
- навчання діяти ефективно та самостійно для досягнення успіху та задоволення власних потреб і потреб інших осіб;
- формування у школярів підприємливості та етичної поведінки для поліпшення здоров'я, безпеки і добробуту власного та інших осіб.

Програма ґрунтується на визначених Державним стандартом ціннісних орієнтирах, а саме:

- повага до особистості учня/учениці та визнання пріоритету його інтересів, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу та наполегливості;
- забезпечення рівного доступу кожного учня/учениці до освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;
- дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності;
- становлення вільної особистості учня/учениці, підтримка його самостійності, підприємливості та ініціативності, розвиток критичного мислення та впевненості в собі;
- формування культури здорового способу життя учня/учениці, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту;
- створення освітнього середовища, в якому забезпечено атмосферу довіри, без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу;

- утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії учнів між собою та з дорослими;
- формування в учнів активної громадянської позиції, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
- плекання в учнів любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля. Програма охоплює формування наскрізних в усіх ключових компетентностях умінь, таких як: читати з розумінням, висловлювати власну думку, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими. Компетентнісний потенціал інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» є провідним засобом реалізації його мети через реалізацію компетентнісного підходу в навчальний процес загальноосвітньої школи і розкриває компетентнісний потенціал соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі за усіма ключовими компетентностями.

Зміст інтегрованого курсу для 5-9 класів структуровано за змістовими лініями і відповідною тематикою.

Змістовні лінії і тематика курсу ЗБД для 5-9 класу

Змістові лінії		Тематика
Базові поняття		Здоров'я і здоровий спосіб життя
		Безпека і безпека життєдіяльності
		Добробут (підприємливість, уміння вчитися, фінансова грамотність, культура споживання, добродійність)
		Розвиток дитини (фізичний, психічний, соціальний)
Здоров'я	Фізичне	Особиста гігієна
		Рухова активність
		Раціональне харчування
		Режим праці і відпочинку
		Профілактика інфекційних захворювань
	Психологічне (ментальне)	Емоційне (самоповага, самоконтроль, керування стресами, мотивація успіху і гартування волі)
		Когнітивне (аналіз проблем, ухвалення зважених рішень, критичне і творче мислення)
	Духовне	Орієнтація на загальнолюдські цінності, пізнавальні, естетичні, етичні потреби розвитку
	Соціальне	Позитивні стосунки
		Ефективне спілкування
		Соціальна взаємодія (культура взаємин, робота в команді, співчуття, мирне розв'язання конфліктів)

		Протидія соціальному тиску і дискримінації
Безпека		Безпека у школі
		Безпека у побуті
		Дорожня безпека
		Пожежна безпека
		Соціальна безпека
		Безпека на природі
		Екологічна безпека
		Безпека в екстремальних і надзвичайних ситуаціях
		Надання домедичної допомоги
		Сучасний комплекс проблем безпеки
Добробут		Підприємливість
		Фінансова грамотність
		Уміння вчитися
		Культура споживання
		Доброчинність

4. Ознайомлення зі шкільними підручниками.

У навчально-виховному процесі з біології шкільний підручник – один з найважливіших засобів навчання, в якому визначено обсяг знань, необхідних для обов'язкового засвоєння, послідовність формування умінь, навичок.

Підручник – це навчальна книга, яка вміщує системне викладення певного обсягу знань, що відображають сучасний рівень досягнень науки і виробництва, призначений для обов'язкового засвоєння учнями.

Підручники з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» мають свою структуру, тобто складаються з окремих структурних компонентів.

Структурний компонент – це необхідний елемент шкільного підручника, який має певну форму, здійснює тільки йому властивими засобами активне функціональне навантаження і перебуває в тісному взаємозв'язку з іншими елементами даного підручника.

Згідно з цим визначенням, всі структурні компоненти підручників з біології поєднуються у два великі відділи: 1) *текст*, 2) *позатекстові компоненти*. Вони, у тому числі, поділяються на три підвідділи, відповідно до функціонального навантаження, що несе компонент, який до них належить.

Структурні компоненти підручника біології

Текст			Позатекстові компоненти		
основний	додатковий	пояснювальний	апарат організації	ілюстрації	апарат орієнтування

			засвоєння		
--	--	--	------------------	--	--

Текст. Залежно від змісту й використання у навчальному процесі розрізняють: основний, додатковий і пояснювальний. Кожен має свої особливості.

Основний текст підручника відображує систему головних понять освітньої компоненти (загальнонаукових, спеціальних, простих та складних). Залежно від способу розкриття суті понять основний текст є описовим або змішаним.

Додатковий текст – звернення до учнів, документальні хрестоматійні матеріали, дані статистики, історичні довідки й матеріали необов’язкового вивчення.

Пояснювальний текст містить допоміжні елементи: примітки і пояснення, словники, інструкції до лабораторних та практичних робіт та ін..

Позатекстові компоненти складаються з апарату організації засвоєння, ілюстрацій та апарату орієнтування.

До складу *апарату організації засвоєння* входять питання, завдання, таблиці, покажчики (бібліографічні, предметні), відповіді.

До *ілюстрацій* належать малюнки (науково-прикладні, технічні, інструктивні креслення, карти, схеми, плани, діаграми), фотографії, комбіновані ілюстрації, фотомонтажі, фотосхеми, емодзі, репродукції.

Апарат орієнтування містить вступ, передмову, зміст, рубрикації та виділення (шрифтові та кольорові), апарат орієнтування, колонтитули.

Позатекстові компоненти містять важливі відомості, які допомагають учням користуватися підручником.

Так, *титольний лист* – перша сторінка підручника, знайомить учнів із прізвищами авторів, його назвою, роком і місцем публікації, назвою видавництва. За цими даними книгу легко знайти в бібліотеці.

Завдання *передмови* – полегшити розуміння основного тексту, розкрити задум підручника. Часто в передмові автори розкривають завдання книги, описують особливості шрифтових виділень (назви розділів, тем, абзаців, термінів тощо), пояснюють умовні позначення.

У *змісті* відбивається загальний план підручника, основні рубрики, співвідношення різних частин.

Колонтитул – це рядок над текстом сторінки. На лівому боці зазвичай дається назва великих рубрик, а на правому – більш дрібніших. Колонтитул полегшує користування книгою, допомагає швидко знайти потрібний матеріал.

Домашнє завдання

1. Підготувати теоретичні питання до теми №3.
2. Скласти календарно-тематичне планування з **інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут»** (6 клас).
3. Скласти поурочний план-конспект на тему «Здоров’я і спосіб життя».
4. Підготувати по 3 завдання: до тексту підручника, ілюстрацій, апарату орієнтування.
5. Підготувати фрагмент вступного уроку з інтегрованого курсу «Здоров’я, безпека та добробут» для учнів 5 класу, на якому вчитель повинен зацікавити учнів своїм предметом, представити та охарактеризувати підручник інтегрованого

курсу «Здоров'я, безпека та добробут», висунути свої вимоги до поведінки та дисципліни тощо. Регламент: 10 хвилин.

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
1. Василенко С. Здоров'я, безпека, добробут / Василенко С., Коваль Я., Колотій Л.// Підручник для 5 класу ЗЗСО. – К.: Літера ЛТД. – 2022. 134 с.
2. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
4. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 7 клас. Підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2022. 156 с.
6. Задорожна Л., Присяжнюк Л., Голюк О., Грошовенко О., Беззубченко О., Балабанова Н. Здоров'я, безпека та добробут: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Світич, 2024.
7. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2022. 192 с.
8. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
9. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.
10. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема № 3: Методичний аналіз уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (2 год).

Мета: поглибити навички методичного аналізу і самоаналізу уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Уміння, які треба сформулювати: робити аналіз і самоаналіз уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» згідно схеми.

Обладнання: схеми аналізу і самоаналізу уроку, відеозапис уроку.

Теоретичні питання

1. Методичний аналіз уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Основні характеристики.
2. Методичний самоаналіз уроку інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Його значення.

Навчальне завдання

1. Переглянути відеозапис уроку з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (6 клас).
2. Обговорити і записати аналіз переглянутого уроку згідно поданої нижче схеми психолого-педагогічного аналізу уроку.
3. Обговорити схему самоаналізу уроку.

ПРИБЛИЗНА СХЕМА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО АНАЛІЗУ УРОКУ

I. Психологічна оцінка уроку в зв'язку з його конкретними цілями і задачами.

1. Клас: _____ Вчитель: _____ № уроку за розкладом: _____
2. Тема уроку, цілі та завдання уроку.
3. Структура уроку та її психолого-педагогічна доцільність.

II. Психологічна оцінка змісту уроку.

1. Якість навчального матеріалу (описовий чи пояснюючий, характеристика наочності).
2. Активізація яких сторін пізнавальної діяльності учнів вимагає сприймання цієї навчальної інформації (образної чи словесно-логічної пам'яті, абстрактного мислення, уяви)? Які емоції може викликати урок?
3. Чи відповідає даний матеріал віковим особливостям пізнавальної діяльності учнів, їх життєвому досвіду й рівню знань?
4. Як учитель робить складну навчальну інформацію доступною сприйманню учнів відповідного віку? Зазначається лаконічність, доступність і простота викладання, наявність влучних прикладів, аналогій, порівнянь використання наочних засобів, зв'язок із життям)?

5. Який виховний вплив навчального матеріалу (моральний, патріотичний, естетичний, світоглядний та ін.)? Як успішно реалізує вчитель ці виховні можливості?

III. Пізнавальна діяльність учнів на уроці і керівництво нею.

1. Організація уваги.

а). Шляхи організації уваги на всіх етапах уроку (прохання бути уважним, підкреслення значимості роботи, постановка конкретної задачі, використання наочності, вплив мимовільної уваги та ін.).

б). Види уваги на всіх етапах уроку, які мали місце, форма їх прояву в окремих учнів.

в). Способи переключення уваги із однієї діяльності на іншу.

г). В яких складних видах діяльності, запропонованих вчителем, потрібен розподіл уваги учнів, і як вони з цим впоралися?

2. Організація сприймання і його характер

а). Що є об'єктом сприймання здобувачів освіти (мовлення педагога, текст підручника, різноманітні наочні засоби)? Якість матеріалу сприймання.

б). Використання наочних засобів, їх функції на уроці.

в). Осмисленість сприймання навчальної інформації.

3. Активізація пам'яті та її розвиток.

а). Звернення вчителя до пам'яті учнів. Із якою метою воно проводилося на різних етапах уроку?

б). Які види пам'яті мали місце на уроці (наочно-образна, словесно-логічна, емоційна, рухова, мимовільна, довільна, механічна)?

в). Які прийоми успішного запам'ятовування використовував вчитель на уроці (поставив завдання запам'ятати, логічна обробка матеріалу, використання різних асоціацій, включень у діяльність, повторення, емоційне навантаження та ін.)?

г). Як проявились в окремих учнів на уроці процеси пам'яті (запам'ятання, впізнавання, відтворення, забування)?

4. Активізація мислительної діяльності учнів.

а). Як учитель формував наукові поняття у школярів? Як при цьому використовував наочні засоби?

б). Які зв'язки між поняттями він встановлював і які судження формував?

в). Яким чином (індуктивним чи дедуктивним) він спрямовував учнів до засвоєння тих чи інших понять та суджень?

г). Наскільки вчитель викликав потребу у здобувачів освіти у засвоєнні даних понять (розкрив теоретичне значення, показав їх практичне застосування, пов'язав із життям тощо)?

д). Рівні засвоєння понять, виявлені на уроці. Помилки при визначенні понять.

е). Активізація самостійного творчого мислення школярів. Чи задіяні елементи проблемного навчання: проблемні ситуації і шляхи їх створення? Рівень проблемності. Ступінь зацікавленості і активності учнів у пошуках відповіді.

- є). Які конкретні мислительні дії повинен самостійно виконати учень для того, щоб розв'язати поставлену проблему (проаналізувати один приклад)?
- ж). Наскільки клас підготовлений до проблемного навчання?
- з). Чи навчав учитель дітей вже готовими прийомами раціонального мислення, чи давав «вказівки алгоритмічного типу», як саме він їх застосовував?
- й). Наскільки логічно, послідовно був побудований урок у цілому?
- і). Логіка міркувань учнів, помилки в міркуваннях.

5. Чи активізувались на уроці репродуктивна і творча уява учнів?

6. Як здійснював учитель урахування індивідуальних особливостей здобувачів освіти?

IV. Організація вчителем зворотного зв'язку.

1. На яких етапах уроку вчитель звертався до школярів і з якою метою?
2. Рівні засвоєння знань учнями, які були виявлені на уроці.
3. Чи носив зворотний зв'язок не тільки контролюючий, але й навчальний характер? У чому це проявилось?
4. Як сприймали учні оцінки, отримані на уроці, й коментарі до них?
- 5

V. Виховний вплив особистості вчителя і його діяльність на уроці.

1. Виховний вплив особистості вчителя: його зовнішності, мовлення, манер, характеру спілкування з учнями. Відношення дітей до вчителя, у чому воно проявилось? Яким був емоційний клімат уроку.
2. Вимоги вчителя та їх значення для формування важливих вольових, етичних та моральних якостей особистості учнів (вимоги до відповіді, поведінки, мовлення, дисципліни тощо). Ставлення дітей до цих вимог.
3. Виховне значення методів та прийомів навчання, використання їх на уроці.
4. Як учитель (учителька) навчав техніці навчальної роботи (слухати пояснення, робити записи, працювати з книгою, контролювати самого себе тощо).

VI. Висновки.

1. Чи досягнута мета уроку? За якими психологічними показниками це можна визначити (рівень засвоєння, уваги, інтерес, прояв емоцій)? Як саме це проявилось? Що дав урок для загального розвитку учнів?
2. Сформулюйте свої пропозиції щодо можливості вдосконалення уроку.

СХЕМА АНАЛІЗУ УРОКУ

Предмет, клас: _____ **Дата:** _____ **Вчитель:** _____

Тема уроку: _____

Мета уроку: _____

Планування і комплекс розв'язування задач уроку

1. Визначення теми і мети: правильно, неправильно, невизначено.

1.1. Відповідність програмним вимогам: відповідає, не відповідає.

1.2. Взаємозалежність навчальної, виховної і розвиваючої мети: повна, обмежена, відсутня.

2. Тип уроку: комбінований, практичне заняття, екскурсія, нестандартний урок (урок-гра, урок-змагання, урок-інтерв'ю, урок – семінар, тощо), безструктурний.

3. Оцінка структури уроку: доцільна, недоцільна.

4. Перевірка присутніх: зроблена, незроблена.

5. Опитування пройденого матеріалу:

5.1. Метод – біля дошки, з місця, розв'язування задач, ущільнене, програмоване.

5.2. Форма – індивідуальна, групова, фронтальна, письмова. Окремо вказують, якщо урок був проведений онлайн.

5.3. Формулювання запитань – чітко, лаконічно, вичерпно, недостатньо чітко, чітко.

Опитано: _____

Виставлено оцінок: _____

5.4. Правильність і мотивація оцінок: правильні (адекватні), занижені, завищені, мотивовані, немотивовані, слабо мотивовані.

6. Виклад нового матеріалу.

- Науковий рівень: високий, задовільний, низький;

- Доступність викладу: повна, обмежена, відсутня;

- Зв'язок з життям: високий або досить високий, слабкий, відсутній, частковий;

- Мова вчителя: багата, емоційна, грамотна, багатослівна, лаконічна, логічна, чітка, швидка, незрозуміла.

Недоліки: _____

7. Забезпечення міжпредметних зв'язків.

8. Забезпечення зворотного зв'язку: безперевний зв'язок, опитування, після пояснення, наведення прикладів, розв'язування задач, виконання вправ, письмове опитування.

9. Наочність: кількість (достатня, зайва, відсутня) види (таблиці, карти, інтерактивні презентації, звукозаписи, моделі, комікси, відео. Ефективність (висока, задовільна, низька).

10. Хронометраж уроку:

- організаційний момент _____

- контроль знань й умінь _____

- виклад нового матеріалу _____

- закріплення знань, навичок і вмінь _____

- домашнє завдання (об'єм, характер, інструктаж) _____

11. Мікроклімат уроку:

- сприяв засвоєнню знань _____

- активізував пізнавальну діяльність учнів

- - заважав нормальній роботі класу _____

12. Створення санітарно-гігієнічних умов:

- світловий, повітряний, тепловий _____

- попередження стомленості учнів _____

- слідування за осанкою і зором _____

13. Обґрунтованість і взаємозв'язок між етапами уроку: логічний, плавний, повний, розірваний, відсутній.

14. Досягнення мети уроку: повна, обмежена, часткова, відсутня.

15. Зауваження до уроку:

- позитивні: _____

- недоліки _____

- підсумкова оцінка (відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

16. Рекомендації: _____

Домашнє завдання

1. Підготувати теоретичні питання до модуля 3.

2. Здійснити аналіз уроку на тему «Неінфекційні захворювання»

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
2. Василенко С. Здоров'я, безпека, добробут / Василенко С., Коваль Я., Колотій Л.// Підручник для 5 класу ЗЗСО. – К.: Літера ЛТД. – 2022. 134 с.
3. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с
4. Гуцина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
5. Задорожна Л., Присяжнюк Л., Голюк О., Грошовенко О., Беззубченко О., Балабанова Н. Здоров'я, безпека та добробут: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Світич, 2024.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №4: Методика оформлення шкільного зошита з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (2 год)

Мета: з'ясувати вимоги до зошитів інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» з друкованою основою, специфіку роботи з ними.

Уміння, які треба сформувати: аналізувати зошити з друкованою основою, виділяти їх позитивні сторони і недоліки.

Обладнання: зошити з друкованою основою різних авторів, що відповідають програмі НУШ.

Теоретичні питання

1. Особливості робочих зошитів як засобу навчання.
2. Позитивні й негативні аспекти використання зошитів із друкованою основою на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
3. Вимоги до сучасних зошитів із друкованою основою, що відповідають програмі НУШ.

Навчальне завдання

1. Проаналізувати зошити з друкованою основою різних авторів, що відповідають програмі НУШ, виділити їх позитивні сторони і недоліки.
2. З'ясувати особливості роботи в зошитах із друкованою основою
3. На прикладі теми: «Громадське харчування» з'ясувати методику оформлення зошитаа з друкованою основою.

Коротке пояснення

Робочі зошити – це засіб навчання, який активізує пізнавальну діяльність здобувачів освіти. Наразі такі зошити посіли своє вагоме місце в навчальному процесі, бо допомагають учителям організовувати уроки, проводити лабораторні та практичні роботи, оцінювати знання, вміння й навички і реалізовувати повторення й закріплення знань, виконувати домашні завдання тощо.

Як засіб навчання робочі зошити мають свої особливості, зокрема:

- 1) легко комбінуються з іншими засобами чи методами навчання (наприклад, з опорними сигналами, самостійною роботою із підручником);
- 2) при їх використанні учні засвоюють знання, слухаючи і записуючи;
- 3) активізують навчану діяльність учнів, оскільки всі воони залучені до роботи, яка вимагає вдумливого ставлення і сприйняття інформації, щоб згодом її стисло, чітко записати;
- 4) забезпечують переведення одержаної від учителя інформації з первинної пам'яті у вторинну, тобто при первинному закріпленні матеріалу через формулювання визначень, записування тез, роботу з малюнками, схемами, таблицями, мультимедійною презентацією, виконання вправ, задач;

- 5) допомагають не лише здобувати знання, а й формувати вміння й навички, структурувати й логічно вибудовувати навчальний матеріал із освітньої компоненти;
- 6) дають можливість організувати індивідуальну роботу зі здобувачами освіти, ознайомити з новим матеріалом чи самостійно його вивчити, упорядковують підготовку вчителя до уроків та ін.

Позитивні аспекти використання зошитів з друкованою основою на уроках:

- 1) об'єднують різних учнів під час опрацювання однакового матеріалу (ми говоримо багато про внутрішню диференціацію і досить часто не зважаємо на згуртовуючу функцію того чи іншого методу, засобу навчання);
- 2) звільняють навчальний час від механічної роботи, оскільки містять основні записи, таблиці, схеми тощо;
- 3) дають змогу урізноманітнити види організації пізнавальної діяльності учнів (наприклад, робота з малюнками, підручником, таблицями, основними поняттями);
- 4) містять певні узагальнені й структуровані елементи навчального матеріалу, що полегшує його сприймання учнями;
- 5) залучають до роботи різні види пам'яті учнів (моторну, емоційну, образну тощо);
- 6) істотно полегшують професійну і творчу діяльність учителя і на уроці, і під час підготовки до нього;
- 7) Сучасні зошити сприяють розвитку інформаційних умінь через використання QR-кодів, посилань на інтернет-джерела.
- 8) Сприяють формуванню іншомовної компетенції, оскільки містять надписи на рисунку англійською мовою.

Негативні аспекти використання зошитів з друкованою основою на уроках:

- 1) певна спрямованість учнів на механічне засвоєння основних тез навчального матеріалу;
- 2) послаблення самостійності при узагальненні й систематизації знань;
- 3) усунення підручника на другий план;
- 4) зведення активної творчої роботи й осмислення одержаної інформації до простого заповнення вільного місця у зошиті.

Вимоги до сучасних зошитів з друкованою основою:

1. У навчальному матеріалі робочих зошитів чітко має виділятися спрямованість на досягнення триєдиної мети уроків, повинна бути єдність:
 - *дидактичного* – в побудові навчального матеріалу, виходячи з того, що

- навчання це процес систематичного засвоєння, закріплення й поглиблення знань;
- *гносеологічного* – у пізнавальній діяльності організувати вивчення навчального матеріалу від простого до складного (індуктивний метод) або від загального – до окремого (дедуктивний метод);
 - *психологічного* – добір завдань для забезпечення емоційного сприйняття матеріалу для засвоєння (наприклад, уроки можна розпочинати з афоризмів, цитат відомих людей, народної творчості, використовувати приклади із шкільного життя).
2. Робочі зошити мають активізувати навчальний процес, поєднувати різні види діяльності вчителя та учнів.
 3. Добір завдань і побудова матеріалу зошитів мають бути спрямовані на всебічний розвиток особистості, формування компетенцій, яких потребує сучасне життя, – соціальних, дослідницьких, комунікативних, інформаційних, творчих тощо.

Домашнє завдання

1. Підготувати теоретичні питання до теми №4.
2. Здійснити порівняльний аналіз робочих зошитів різних авторів згідно програми НУШ до інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Література

1. Фука М., Здирок О., Василькевич С. Здоров'я, безпека та добробут: робочий зошит 6 клас. Тернопіль. Астон, 2023. 64 с.
2. Хитра З.Н., Романенко О.А. Здоров'я, безпека та добробут: робочий зошит 6 клас. Київ: Оріон, 2023. 48 с.
3. Василенко С.В. Здоров'я, безпека та добробут: робочий зошит 6 клас. Київ: Літера., 2023. 128 с.
4. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
5. *Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В.* Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
6. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
7. Задорожна Л., Присяжнюк Л., Голюк О., Грошовенко О., Беззубченко О., Балабанова Н. Здоров'я, безпека та добробут: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Світич, 2024.
8. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.

9. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №5: Типи уроків. Урок засвоєння нових знань на прикладі теми «Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я» (2 год)

Мета: ознайомитись з різноманітністю типів уроків, детально розглянути особливості організації і проведення уроку засвоєння нових знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Уміння, які треба сформувати: скласти план-конспект уроку засвоєння нових знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Обладнання: мультимедійна презентація на тему «Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я».

Теоретичні питання

1. Класифікація типів уроків, їх характеристика.
2. Основні вимоги до проведення уроків з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
3. Підготовка та проведення уроку засвоєння нових знань вчителем.
4. Структура уроку засвоєння нових знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
5. Критерії оцінювання знань учнів.

Навчальне завдання

1. З'ясувати методику проведення уроку на тему «Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я»:
 - а) структура уроку (його основні етапи);
 - б) поняття, що необхідно актуалізувати у пам'яті учнів для кращого засвоєння нового матеріалу;
 - в) основні методи, прийомий засоби навчання під час подачі нового матеріалу;
 - г) форми закріплення знань учнів;
 - д) методика подачі домашнього завдання.
2. Підготувати урок на тему «Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я».
3. Провести аналіз уроку.

Коротке пояснення

1. Типологія уроків за дидактичною метою:

- урок засвоєння нових знань;
- урок формування вмінь і навичок;
- урок комплексного застосування знань, умінь і навичок;
- урок узагальнення й систематизації знань;
- урок перевірки, оцінки та корекції знань, навичок і вмінь;
- комбінований урок.

Урок засвоєння нових знань передбачає вивчення нового матеріалу, його закріплення і повторення. Тут немає етапу перевірки домашнього завдання.

Урок узагальнення й систематизації знань проводяться після вивчення великих розділів, тем. Тут не лише повторюється програмний матеріал, а й знання учнів зводяться в струнку цілісну систему. На узагальнюючих уроках питання і завдання учням мають бути спрямованими на формування вмінь порівнювати, узагальнювати, аналізувати, а також на розвиток розумової діяльності. Мета таких уроків може бути досягнута завдяки проведенню їх у формі кіноуроків, конференцій, лекцій, дидактичних ігор, семінарських занять, реалізації проєктів тощо.

Урок перевірки, оцінки та корекції знань, навичок і вмінь – мета: контроль знань. Такий урок проводиться наприкінці теми, а якщо тема велика, то посеред неї. Може використовуватися фронтальна або індивідуальна діяльність учнів. Можна розпочати фронтальною бесідою, а завершити письмовою самостійною роботою. Наразі виникає потреба застосовувати й тестовий контроль знань, у тому числі за допомогою електронних додатків. Важливо під час перевірки знань використовувати диференційований підхід, враховуючи індивідуальні особливості учнів та рівень їх підготовки.

Урок формування вмінь та навичок та урок комплексного застосування знань, вмінь і навичок у чистому вигляді використовуються рідше. Етапи цих уроків можуть включатися до структури уроків інших типів.

Комбінований урок широко використовується. Тут і перевірка домашнього завдання (індивідуальне усне опитування, фронтальна бесіда, письмова самостійна робота, розгляд питань, винесених на самостійну роботу), під час вивчення нового матеріалу – різноманітні словесні й наочні методи, зокрема проєктний..

2. Поняття «структури уроку» як цілісного процесу, містить три ознаки:

- склад (із яких елементів чи етапів складається урок),
- послідовність (у якій послідовності ці елементи розміщуються),
- зв'язок (як вони взаємопов'язані).

Характер елементів структури насамперед визначається основною дидактичною метою і завданнями, які слід розв'язати на уроках певного типу, щоб успішно досягти цієї мети.

Уроки засвоєння нових знань застосовуються як на початку теми, так і під час її вивчення. Важливе значення при цьому має чітке окреслення і комплексне розв'язання завдань уроку, визначення провідних методів, організація творчої пізнавальної діяльності школярів, оптимальне поєднання різних форм роботи учнів у процесі засвоєння знань з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Структура уроку засвоєння нових знань може бути така:

1) Формулювання теми уроку, визначення завдань уроку, залучення учнів до роботи (організаційний момент).

- 2) Актуалізація опорних знань.
- 3) Мотивація нових знань: конкретизація завдань і мотивація вивчення нового матеріалу (використання цікавого матеріалу, створення проблемних ситуацій, постановка проблемних питань, розв'язання пізнавальних завдань, зв'язок нових знань із попередньо вивченими, показ застосування знань із даної теми на практиці тощо).
- 4) Пояснення нового матеріалу .
- 5) Закріплення вивченого матеріалу, його узагальнення та систематизація.
- 6) Підведення підсумків уроку: а) короткий аналіз і узагальнення всієї діяльності учнів на уроці; б) записування висновків у зошити; в) підсумкове оцінювання школярів,
- 7) Домашнє завдання: а) мотивація домашнього завдання, диференційований підхід до нього; б) запис у щоденники; в) перевірка розуміння домашнього завдання.
- 8) Рефлексія.

На уроці формування нових знань усі методи, засоби, прийоми навчання, їхня послідовність і поєднання підпорядковані певному завданню. За переважаючим на уроці джерелом знань або характером навчально-пізнавальної діяльності учнів чи методом пізнання серед видів уроків визначають: лабораторний, кінотелеурок, урок-лекцію, урок-сеінар, проблемний урок тощо. Одні й ті самі види можуть траплятися на уроках різних типів: урок формування нових знань може бути реалізований через такі види уроку, як урок-лекція, проблемний урок, кіноурок, лабораторний урок тощо.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Рівні результатів навчання	Бал	Загальна характеристика
I. Початковий	1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення курсу «Здоров'я, безпека та добробут»
	2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, не усвідомлює значимість піклування про здоров'я
	3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконує елементарні завдання, розуміє необхідність піклування про здоров'я
II. Середній	4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за

		зразком певну операцію, дію, піклується про здоров'я, невпевнено приймає рішення для безпеки
	5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, з помилками й неточностями дає визначення понять, формулює правило, приймає рішення для безпеки з допомогою вчителя
	6	Учень/учениця виявляє знання й розуміння основних положень навчального матеріалу; відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання при виконанні завдань за зразком
III. Достатній	7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії, приймає рішення для безпеки життя і здоров'я
	8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповіді логічні, хоч і мають неточності,
	9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією
IV. Високий	10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
	11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми
	12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та

	нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, приймає обґрунтовані рішення
--	--

Приклад уроку засвоєння нових знань

Тема: Шкідливість куріння. Фізіологічна дія нікотину та інших складових цигарок. Електронні цигарки та їх вплив на здоров'я

Мета:

- **Освітня:** Формувати в учнів уявлення про згубну дію на організм куріння розглянути типову будову цигарки;
- **Розвивальна:** розвивати вміння оцінювати свої вчинки і приймати рішення відповідне до ситуації;
- **Виховна:** виховувати в учнів здатність протидіяти пропозиціям щодо куріння, дбати про власне і здоров'я оточуючих.

Обладнання: підручник «Здоров'я, безпека та добробут» (6 клас, Наталія Поліщук, 2023 рік), онлайн-застосунки.

Формування компетентностей: уміння спілкуватись державною та іноземними мовами, здоров'язберігаючі, загальнокультурні.

Хід уроку:

I. Організаційний етап

Привітання, перевірка готовності учнів до уроку.

II. Актуалізація знань з попередніх уроків

На минулому занятті ми розглядали поняття звички. *Хто може пригадати, що таке звичка?* (особлива форма поведінки людини, яка виявляється у здатності робити ті чи інші дії, що закріпилися внаслідок багаторазового їхнього повторення) Так, правильно. *А які бувають звички?* (шкідливі та корисні)

Метод «Прес»

Спробуйте навести приклади корисних звичок, чому вони корисні?

Спробуйте навести приклади шкідливих звичок? (куріння, наркотична залежність, алкоголізм тощо). Про одну з них ми сьогодні і поговоримо.

III. Мотивація навчальної діяльності

Для початку, пропоную вам переглянути невелике відео про те, як одна з найбільш життєздатних тварин страждає від впливу справжньої легальної отрути і наркотиків – цигарок:

<https://www.youtube.com/watch?v=puYhgEac2Ak>

IV. Вивчення нового матеріалу:

Розповідь вчителя:

Як ви зрозуміли, сьогодні ми будемо розмовляти про так шкідливу звичку як куріння тютюну, що є найпоширенішою і тому найнебезпечнішою серед шкідливих звичок.

Як ви гадаєте, хто відкрив тютюн?

Куріння тютюну поширилося в Європі після відкриття Х. Колумбом Америки. Звідти було завезено насіння рослини тютюн. Листки цієї рослини висушували, подрібнювали та використовували для куріння. Спочатку вважали, що тютюн має лікувальну дію. Однак дуже скоро був помічений шкідливий вплив куріння на здоров'я людини. *Коротко запишіть, яку рослину використовують для куріння і звідки вона походить.*

Яка речовина цигарок, на вашу думку є найнебезпечнішою? Спробуйте знайти цю інформацію в підручнику (стор.123)

Найнебезпечнішою речовиною в складі тютюну є нікотин. Саме він чинить на організм наркотичну дію і призводить до залежності від цигарок. Нікотин є отрутою. *Занотуйте це.* Перша спроба закурити завжди завершується сильним кашлем, нудотою (часто блюванням), запамороченням, різким розслабленням м'язів, зблідненням. Так організм намагається протидіяти потраплянню до нього будь-якої отрути.

Позбутися цієї звички надзвичайно складно. Здебільшого курцями стають ті, хто призвичаївся до тютюнокуріння з дитинства чи підліткового віку. Нікотин призводить до психічної та фізичної залежності організму від цієї отрути. *Спробуйте знайти в підручнику, що буде відбуватись з людиною при спробі кинути курити (стор.123)*

Курець, позбавлений змоги закурити, відчуває головний біль, роздратування, неспокій, пригнічення.

Окрім нікотину, під час горіння виділяється приблизно 4000 компонентів, понад 200 з них – небезпечні для здоров'я людини. Також куріння шкідливе і для тих, хто стоїть поряд і вдихає дим. Це так зване пасивне куріння. *Спробуйте знайти в підручнику наслідки куріння (стор.124)*

Наслідки такі самі, як і для активних курців. Люди частіше хворіють, слабшає імунітет, іноді можуть виникати серйозні хвороби легенів. *Занотуйте їх.* Часто курці виправдовують свою звичку тим, що нікотин начебто знімає напруження, заспокоює. Насправді, це нетривалий ефект,

оскільки організм уже звик до нікотину й не може нормально без нього функціонувати

V. Закріплення вивченого матеріалу

Гра «Німий малюнок» (з навідними загадками)

А тепер спробуйте підібрати складові цигарок за їх описом у інших сферах діяльності людини.
<https://learningapps.org/view35714361>



VI. Підсумок та рефлексія

Давайте підіб'ємо підсумки.

Вправа: «Випадкове колесо WordWall»
<https://wordwall.net/uk/resource/3018672>



VII. Домашнє завдання

- 1) Прочитати §20. Зокрема, опрацювати пункт 4 (*Про електронні сигарети*)
- 2) Занотувати з додаткових джерел особливості впливу на різні системи органів
- 3) Завдання на додаткову оцінку (на вибір):
 - a. Зробити агітаційний плакат або листівки про шкоду куріння і розповсюдити їх в школі
 - b. Перекласти українською і вирізати рекламу з даного відео: <https://www.youtube.com/watch?v=aSeDNY152no> і заохотити до показу у класі або в школі
 - c. Знайти інформацію про будову електронних цигарок, шкоду її компонентів та зареферувати цю інформацію. Доповісти на наступному уроці

Домашнє завдання

1. Підготувати теоретичні питання до наступної теми.
2. Підготувати план-конспект уроку на тему: «Краса і здоров'я. Ідеали краси і здоров'я. Вплив модних тенденцій на здоров'я».

Література

11. Василенко С. Здоров'я, безпека, добробут / Василенко С., Коваль Я., Колотій Л.// Підручник для 5 класу ЗЗСО. – К.: Літера ЛТД. – 2022. 134 с.
12. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
13. Ващенко Л. С., Бойченко Т. Є. Основи здоров'я: Книга для вчителя. К.: Генеза, ЮНІСЕФ, 2009. 240 с.
14. *Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В.* Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
15. Гущина Н. І., Василенко С. В., Колотій Л. П. Основи здоров'я 9 клас /– Харків: Тов «Синиця». – 2017. – 192 с.
16. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
17. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 7 клас. Підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2022. 156 с.
18. Задорожна Л., Присяжнюк Л., Голюк О., Грошовенко О., Беззубченко О., Балабанова Н. Здоров'я, безпека та добробут: підручник інтегрованого курсу для 7 класу закладів загальної середньої освіти. Київ: Світич, 2024.
19. Міхеєнко О.І. Валеологія. Основи індивідуального здоров'я людини / Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. 448 с.
20. Міхеєнко О.І. Загальна теорія здоров'я / Навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2017. 156 с.
21. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
22. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
23. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2022. 192 с.
24. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
25. Поліщук Н. М. Основи здоров'я 8 клас / Н. М. Поліщук. – Київ : Грамота. – 2016. – 224 с.
26. Поліщук Н. М. Основи здоров'я 9 клас / Н. М. Поліщук. – Київ : Грамота. – 2017. – 192 с.
27. Сучасні здоров'язбережувальні технології : монографія / за загальною редакцією проф. Ю.Д. Бойчука. Харків : Оригінал, 2018. 724 с.

28. Тагліна О. В., Кузьміна І. Ю. Основи здоров'я 9 клас. Харків : Ранок. 2017. 160 с.
29. Хитра З., Романенко О. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: УОВЦ «Оріон». 2022. 144 с.
30. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.
31. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 5 клас. Підручник інтегрованого курсу для 5 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №6-7: Методика вивчення модуля «Добробут та громадське здоров'я» з проведенням проблемних уроків

Уміння, які треба сформулювати: планувати і проводити уроки з використанням проблемного навчання, впроваджувати проблемний підхід у навчанні, виділяти навчальну проблему та формулювати її; налаштовувати здобувачів освіти на самостійний навчальний пошук розв'язання поставленої проблеми.

Обладнання й матеріали: шкільна програма, підручник, робочі зошити учнів; методична література.

Теоретичні питання

1. Чим проблемне навчання відрізняється від традиційного?
2. Якими ознаками характеризується проблемне навчання?
3. Яке значення на уроці має створення проблемної ситуації?

Навчальне завдання

1. За шкільною програмою та підручником розподіліть матеріал модуля «Добробут та громадське здоров'я» за уроками.

2. Продумайте, які уроки теми можна провести із використанням проблемного підходу і чому? Відмітьте теми таких уроків у таблиці.

3. Користуючись методичною літературою, порівняйте різні варіанти проведення уроку на тему „Соціальна небезпека інфекційних захворювань”, виберіть найоптимальніший із них.

4. Розробіть план проблемного уроку на тему «Громадське харчування»:

- Виділіть поняття уроку, визначте його завдання, тип та вид;
- Визначте методи проведення уроку, підберіть обладнання;
- Виберіть поняття уроку, які можна покласти в основу навчальної проблеми, сформулюйте її;
- Складіть план вивчення нового матеріалу з включенням елементів дослідження;
- Продумайте та складіть ескіз запису результатів дослідження проблеми в зошитах.

Коротке пояснення.

Проблемне навчання відрізняється від традиційного тим, що активізується самостійна розумова навчальна діяльність школярів. Учні ставлять в умови, необхідні для самостійного мислення, а вчитель організовує навчальну діяльність школярів таким чином, щоб вони самі змогли розв'язати навчальну проблему.

Зовнішніми ознаками проблемного підходу в навчанні є наявність навчальної проблеми та проблемної ситуації.

Навчальною проблемою можна назвати будь-яке навчальне запитання, на яке учні не можуть відразу ж відповісти через нестачу в них засвоєних знань, що вимагає пошуку та добування цих знань. Навчальна проблема може бути виражена в різних формах (запитання, задача, завдання) і в багатьох авторів називається неоднаково (проблемне чи пізнавальне запитання, проблемне, пізнавальне, чи пошукове, завдання тощо). Проблемне запитання, на відміну від

репродуктивного, обов'язково містить ще не розкриті учнями області суб'єктивно нових для них знань. Одне і те саме запитання може бути і інформаційним, і проблемним залежно від того, коли його поставлено: до повідомлення вчителем відповідних знань чи після цього. Для навчальної проблеми є характерним декілька особливостей: наявність одного чи багатьох утруднень, мобілізація і застосування наявних знань, властивість викликати в учнів інтерес до проблеми, що розв'язується, наявність у формулюванні проблеми деякої інформації, що вказує на напрямок пошуку рішень.

Проблемна ситуація – ситуація інтелектуального утруднення, або такого стану в класі, коли учні, з'ясувавши навчальну проблему, намагаються самостійно розв'язати її, але відчують утруднення від недостатчі в них наявних знань. Проблемна ситуація створює в класі особливе психічне «поле інтелектуального напруження». Починається вона частіше всього з моменту постановки вчителем навчальної проблеми, інколи раніше, якщо вчитель проводить попередню підготовчу роботу. Важливо не лише створити проблемну ситуацію, але й включити в неї всіх учнів. Через це треба з'ясувати, чи всі учні зрозуміли проблему, задумались над нею.

У проблемному навчанні можна умовно виділити такі етапи:

– постановка навчальної проблеми та розуміння її учнями (початок створення проблемної ситуації);

– висунення учнями пропозицій (гіпотез) за даною проблемою та спроба їх довести вірність пропозицій шляхом мобілізації та актуалізації наявних знань. Дуже важливо терпляче вислухати припущення учнів, не відкидаючи і не стверджуючи їх, щоб не зняти проблему. На цьому етапі продовжується зав'язка і загострюється проблемна ситуація;

– розв'язування проблеми шляхом самостійного пошуку і поповнення недостатніх знань (кульмінація проблемної ситуації). Шляхом проб та помилок учні відкидають недійсні передбачення, вибирають і обґрунтовують вірні;

– обговорення розв'язування проблеми і перевірка її вірності (розв'язка проблемної ситуації);

– підсумки й формулювання висновків.

Проблемне навчання може варіюватися за тривалістю: частина уроку, урок, декілька уроків, усі уроки теми.

Як організувати роботу учнів при розв'язанні проблеми:

Підготуйте для учнів проблемне завдання, проблемну ситуацію. Ознайомте їх із ситуацією й визначте сутність проблеми. Запитайте в учнів, чи розуміють вони сутність проблеми. Запропонуйте їм описати її.

Скориставшись технологією «мозкового штурму», визначте якнайбільше шляхів розв'язання проблеми або можливих варіантів. На цьому етапі жодне рішення або варіант не відкидаються і не коментуються. Слід генерувати велику кількість ідей.

Разом з учнями проаналізуйте, поясніть та об'єднайте висловлені ідеї.

Обговоріть ймовірні позитивні й негативні наслідки кожної ідеї.

Оберіть найкращий варіант і дійдіть згоди щодо його застосування для розв'язання проблеми (можна шляхом голосування).

Оберіть другий і третій варіанти як резервні на випадок, якщо перше рішення виявиться неефективним. Досягніть згоди стосовно випробування кількох варіантів.

Етапи розв'язання проблеми:

- З'ясуйте сутність проблеми.
- З'ясуйте важливість проблеми.
- Обміркуйте всі можливі варіанти розв'язання.
- Проаналізуйте ймовірні наслідки кожного варіанта.
- Оберіть варіант розв'язання, що здається вам оптимальним.
- Якщо перший варіант розв'язання виявився неефективним, запропонуйте інші і почніть все спочатку.

Домашнє завдання

1. Розробити модель проблемного уроку на тему «Громадське харчування».

3. Підготуватися до наступного заняття.

1. Підготуватись до тестування з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (5 клас).

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).

2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)

3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.

4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.

5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.

6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.

7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №8-9: Методика проведення уроку узагальнення та систематизації знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» 6 клас (4 год)

Мета: з'ясувати особливості проведення та методичні вимоги до уроків узагальнення та систематизації знань з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (6 клас).

Уміння, які треба сформулювати: з'ясувати методику проведення уроків систематизації та узагальнення знань, здійснювати методичний аналіз уроку узагальнення та систематизації знань.

Обладнання: ТЗН, моделі уроків узагальнення та систематизації знань.

Навчальне завдання

1. Ознайомитися із прикладом плану-конспекту уроку узагальнення та систематизації знань з теми : «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

2. Провести урок узагальнення і систематизації знань на тему: «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

3. Проаналізувати його за схемою методичного аналізу уроку.

Коротке пояснення

1. Ознайомитись з прикладом плану-конспекту уроку на тему «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

План-конспект уроку

Тема: Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я

Мета уроку: 1. Навчальна: узагальнити і закріпити вивчений матеріал з теми «Соціальна складова здоров'я»; 2. Розвиваюча: розвивати мислення учнів, аналітичні здібності, уміння обґрунтовувати свої думки, підкріплювати міркування прикладами; розвивати мислення в контексті здорового способу життя; розвивати мовлення. 3. Виховна: виховувати культуру міжособистісних стосунків, толерантність, шанобливе ставлення до родини, коректність у ставленні до співбесідника, відповідальність.

Операційні цілі (завдання):

Після закінчення уроку учень:

знає терміни: здоров'я, складові здоров'я;

вміє аналізувати певну інформацію,

може передбачати наслідки своїх дій.

Основні терміни і поняття: здоров'я, соціум, спілкування, комунікація, конфліктологія, суспільство, здоровий спосіб життя.

Методи: розповідь з поясненням, бесіда, прийом «Мозковий штурм», прийом «Фантастичний додаток», робота в парах.

Міжпредметні зв'язки: етика, пізнаємо природу, українська та зарубіжна література.

Наочність: зошити, ручки, підручник, додатковий матеріал, мультимедійний проектор.

Обладнання: мультимедійний проектор, таблиці та роздатковий матеріал.
Тип уроку: Узагальнення, систематизація, корекція знань, умінь та навичок.
Форма проведення уроку: традиційний урок

*Доброго здоров'я, діти доброго вам дня!
Хай вам ясно сонце світить у вікно щодня.
Хай сміється мирне небо і дивує світ,
А земля нехай дарує вам барвистий цвіт,
Бо здоров'я, любі діти, в світі головне
А здоровий і веселий щастя не мине.*

Структура заняття

I. Орієнтація, мотивація діяльності, рефлексія.

Метод «ПРЕС»

Ви вивчаєте інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» другий рік. Я впевнена, з минулого року ви багато дізналися про складові здоров'я людини, безпеку, добробут. Але, чи не найцікавішим розділом є той, що вивчає складові здоров'я.

Чи мріяли ви коли-небудь повернути час назад і дещо змінити? Напевно, що так. Але ми розуміємо, що повернути час неможливо.

Найцінніше у житті – це час...

Проведений з близькими, дорогими серцю людьми, відданий цікавій і корисній справі, яка робить нас кращими.

Для того, щоб не втрачати час у школі треба розуміти, для чого ви тут є, для чого вам треба вивчати організм людини?

- Подумайте і знайдіть хоча б одну причину, для чого це потрібно

Учні висловлюються

II. Цілепокладання.

1. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

Тема сьогоднішнього уроку «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

2. Визначення очікуваних результатів.

Давайте сформулюємо мету сьогоднішнього уроку.

Прийом «Мозковий штурм»

3. Мотивація навчальної діяльності.

Прийом «Фантастичний додаток».

Уявіть, що внаслідок падіння велетенського астероїда на нашу планету, ви залишилися на планеті один та ще й маєте невеликі ушкодження. З якими труднощами в першу чергу вам би довелося зіткнутися?

(Підвести до того, що людина здоров'я має не лише фізичну складову).

III. Цілереалізація.

Девіз уроку: «Здоровий спосіб життя-найактуальніше питання сьогодення»

Життя – це найбільша цінність, якою володіє людина!

«А найбільша розкіш у житті – це розкіш спілкування».

(Екзюпері)

Життя кожної людини від самого її народження і до смерті проходить серед людей. Без їхньої допомоги вона не може навчитися навіть ходити, не кажучи вже про її життєві функції. Жодна людина не існує сама по собі. Кожний із нас може жити серед людей і пов'язаний з ним безліччю найрізноманітніших відносин. Формою такого взаємозв'язку є спілкування. Лише у спілкуванні із собі подібними, людина пізнає найбільші цінності людського життя – дружба і любов.

IV. Актуалізація й корекція опорних знань.

Сьогодні ми проведемо урок-узагальнення з теми «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

1. Бліц-опитування в онлайн-режимі за допомогою мобільного додатку Kahoot.

2. Виконайте завдання:

I рівень (Завдання 1-3 оцінюються по 1 балу. Виберіть ОДНУ правильну відповідь)

1. Які поживні речовини необхідні людям, щоб жити, рухатися, рости і розвиватися?

- А) білки і жири Б) вуглеводи В) токсичні речовини
Г) вуглеводи, білки, жири, вітаміни і мінеральні речовини

2. Позитивним впливом однолітків є:

- А) Допомогти з англійською Б) Порадити книжку або фільм
В) Навчить їздити на скейті Г) Усі відповіді правильні

3. Обери картинку яка характеризує людину із завищеною самооцінкою:



А)



Б)



В)



Г)

II рівень

4. Прочитай ситуацію та визнач стиль спілкування підлітків: (1 бал)

Анатолій у компанії підлітків прагне вирішити всі питання, керуючись лише своїми інтересами. За його зверхній тон друзі почали уникати спілкування з ним.

- А) демократичний Б) авторитарний В) пасивний

5. Проаналізуйте різні твердження про правила поведінки в Інтернеті. Встановіть, які з них – безпечні. (2 бали)

- А) Публікувати фото з іншими людьми в інтернеті лише з їх дозволу.
- Б) Спілкуватися з незнайомцями.
- В) Вказувати на сторінці всю інформацію про себе.
- Г) Перевіряти інформацію, перш ніж публікувати чи поширювати її.
- Д) Використовувати налаштування конфіденційності.
- Е) Створювати для своїх акаунтів надійні та різні паролі.

III рівень

6. Розв'яжи задачу (2 бали)

Обчисли, скільки грошей за рік витрачає людина, яка щодня купує пляшку пива за ціною 57 грн. Поміркуй та назви, що можна б було собі купити за ці кошти, щоб задовольнити свої корисні потреби.

7. Який тип підліткових компаній зображений на картинці? (1 бал, відповідь запишіть 1 словом)



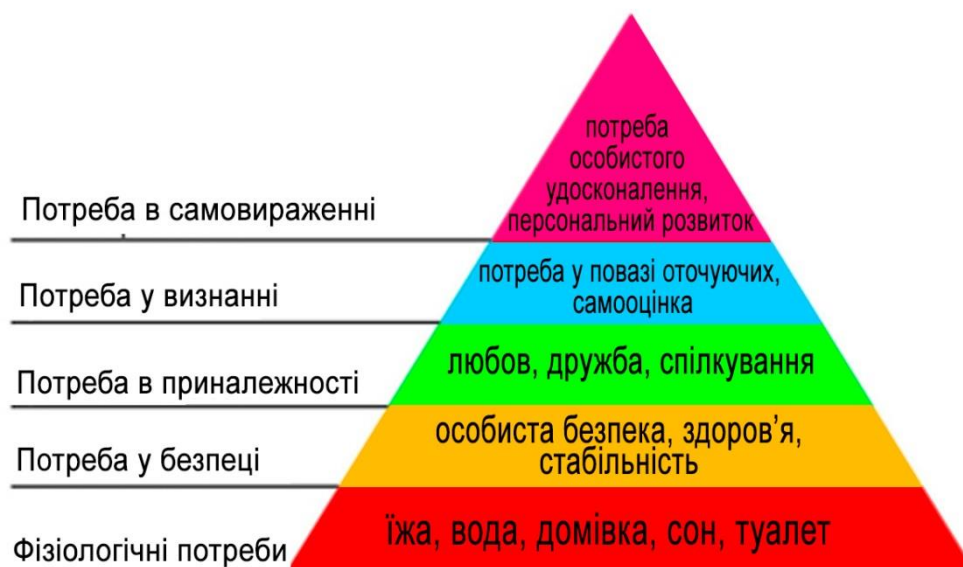
IV рівень

8. Запишіть поради як можна попередити або не провокувати конфлікт з оточуючими? (3 бали).

3. Робота у парах «Аналіз ілюстрації»

Проаналізуйте ілюстрацію. Який висновок можна зробити?

Наочно поєднання і взаємодію біологічного та соціального у людині демонструє піраміда потреб психолога А. Маслоу.



Ми бачимо, що базові, біологічні потреби знаходяться в основі піраміди. Потреби соціальні (любов, спілкування, удосконалення) розташовані за

зростанням, чим вище духовно й морально розвинена людина, тим більш високий ступінь реалізації своїх потреб вона займає. Але варто враховувати, що без задоволення базових потреб (сон, їжа, домівка) неможливий рух угору.

4. Фізкультпауза.

Комплекс вправ

1. В.п. – стоячи, руки перед грудьми, 1 – руки вгору, піднятися на носочки,; 2 – руки на пояс; 3 – руки вгору, піднятися на носочки; 4 – в.п., 2-3 рази.

2. В.п. – стоячи, руки на пояс, 1 – праву руку за голову, ліву за спину; 2 – в.п.; 3-4 – те ж саме – помінявши руки, 2-3 рази.

3. В.п. – стоячи, ноги нарізно руки вгору; 1-2-3 – нахил вліво; 4 – в.п.; 5-6-7 – те ж саме – вправо; 8 – в.п., 2-3 рази.

4. Ходьба на місці.

5. Узагальнення й систематизація знань, застосування їх у різних ситуаціях.

Допишіть речення.

Як називається комплекс спеціальних вправ, заснованих на самонавіюванні й використовуваних людиною для управління власним психічним станом та поведінкою – ...

Яка увага виникає ненавмисно, без будь-яких зусиль із боку людини – ...

Як називається стан байдужості до всього, що відбувається, пригніченість емоцій і зниження або повна відсутність інтересів і прагнень – ...

(<https://naurok.com.ua/test/kontrolna-robota-zbd-2826120.html>)

V. Рефлексивно-оцінюючий.

1. Підведення підсумків уроку.

Обговорення прийому «Фантастична добавка».

2. Рефлексія.

Складання Т- схеми (Я знав – Я дізнався)

3. Цінування, оцінювання.



VI.

Повідомлення
домашнього

завдання.

- опрацювати записи у зошиті;
- поміркувати над питанням: «Чи притаманна соціальна поведінка тваринам?»
- уаписати мінітвір на тему: «Як треба берегти своє здоров'я»;
- скласти родинне дерево.

Домашнє завдання

1. Підготуватись до тестування з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (6 клас).
2. З'ясувати особливості компетентнісно орієнтованого вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світлич». 2023. 192 с.

Тема №10-11: Особливості застосування інтерактивних технологій (на прикладі вивчення теми «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я»)

Уміння, які треба сформулювати: планувати уроки з використанням інтерактивних технологій, визначати структуру інтерактивних уроків та особливості їх побудови, розробляти та проводити їх.

Обладнання й матеріали: шкільна програма, підручник, робочі зошити учнів; методична література.

Теоретичні питання

1. Інтерактивні технології навчання, їх характеристика та класифікація.
2. Інтерактивні технології кооперативного навчання.
3. Технології колективно-групового навчання.
4. Технології ситуативного моделювання.
5. Технології опрацювання дискусійних питань.
6. Структура і методика інтерактивного уроку.

Навчальне завдання

1. Підготувати модель інтерактивного уроку «Критичне мислення та уміння приймати рішення».

Коротке пояснення.

Інтерактивне навчання передбачає використання ролевих ігор, моделювання життєвих ситуацій, вирішення проблеми та певної ситуації. Воно допомагає формувати в учнів навички і вміння, сприяє виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії. При цьому немає домінування одного учня над іншими, однієї думки над іншою. Учні вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, приймати рішення. Інтерактивне навчання - це навчання, у ході якого відбувається взаємодія вчителя і учня. Робота учнів у групах та парах дає позитивні результати.

Принципами інтерактивної роботи є:

- 1) одночасна взаємодія - всі учні працюють в один і той же час;
- 2) однакова участь - для виконання завдання кожному учневі дається однаковий час;
- 3) позитивна взаємодія - група виконує завдання при успішній роботі кожного учня;
- 4) індивідуальна відповідальність - при роботі у групі у кожного учня своє завдання.

Інтерактивні методи навчання – це дієвий педагогічний засіб і необхідна умова оптимального розвитку учнів і вчителів, тому навчання майбутніх фахівців засобами інтерактивних технологій є сьогодні на часі.

Засоби навчання формують матеріальну та інформаційну складові навчального середовища, впливають на діяльність суб'єктів навчання та організацію дидактичного процесу, створюють умови для забезпечення можливості досягнення конкретних, заздалегідь сформульованих, цілей навчання, які можуть характеризувати якість дидактичного процесу.

Різноманіття інтерактивних методів навчання в умовах навчального процесу середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів

Сучасний етап педагогічної практики – це перехід від пояснювально-інформаційних технологій до діяльнісно-розвивальних та особистісно-орієнтованих, впровадження яких у вітчизняну школу має сприяти вирішенню проблеми щодо їх якісного впливу на зміст, методи та організаційні форми навчання, що, у свою чергу, створює умови для вдосконалення процесу загальної підготовки учнів.

За допомогою інтерактивних технологій учні мають змогу:

- аналізувати навчальну інформацію, творчо підходити до засвоєння навчального матеріалу й у такий спосіб зробити засвоєння знань доступнішим;
- навчитися формулювати власну думку, правильно її висловлювати, доводити власну позицію, аргументувати й дискутувати;
- навчитися слухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- моделювати різні соціальні ситуації, збагачувати власний соціальний досвід через включення в різні життєві ситуації, їх моделювання;
- вчитися будувати конструктивні взаємини у групі, уникати конфліктів, розв'язувати їх, шукати компроміси, прагнути діалогу та консенсусу;
- розвивати навички проектної діяльності, самостійної роботи, виконання творчих робіт.

Шляхи інтеграції інтерактивних методів у навчальний процес практично необмежені.

Згідно мети та завдань, які ставить перед собою вчитель, він обирає відповідні методи та засоби навчання, спрямовані на вирішення завдань навчання, виховання і розвитку школярів ».

Г.Сиротенко класифікує інтерактивні технології навчання наступним чином:

1. Кооперативне навчання: технологія роботи в парах; технологія діяльності ротаційних (змінюваних) трійок; технологія „два-чотири-всі разом”; технологія „карусель”; технологія роботи в малих групах (діалог, синтез думок, суспільний проект, пошук інформації, навчаючи-вчуся, ажурна пилка, аналіз ситуації).

2. Технології навчання у грі.

3. Дискусія (метод „Прес”, „обери позицію”, „телевізійне ток-шоу”).

4. Метод проектів (проект „Громадянин”).

5. Тренінгові методи навчання (міні-лекція, групова дискусія, ігрові методи, метод конкретних ситуацій (кейсів), мозкова атака).

Здійснивши огляд значної частки літературних джерел, на нашу думку, найкращою є робоча класифікація запропонована О.І.Пометун та Л.В.Пироженко, оскільки характеризує розподіл інтерактивних вправ саме на основі співвідношення їх до мети, етапу уроку, а також чітко проведена межа між методиками кооперативного та колективно-групового навчання, виділені окремі види робіт ситуативного моделювання та опрацювання дискусійних питань. Вона має такий вигляд:

1. інтерактивні технології кооперативного навчання (робота в парах, трійках, карусель, робота в малих групах, акваріум та ін.);

2. інтерактивні технології колективно-групового навчання (мікрофон, незакінченні речення, мозковий штур, кейс-метод, вирішення проблеми, «навчаючи-вчуся», «ажурна плитка» тощо);

3. технології ситуативного моделювання (імітаційні ігри, спрощене судове слухання, рольова гра, драматизація та ін.);

4. технології опрацювання дискусійних питань (метод ПРЕС, «займи позицію», «дебати», «дискусія», дискусія у стилі телевізійного ток-шоу).

Інтерактивні технології кооперативного навчання

Кооперативне навчання інтерактивними технологіями передбачає організацію навчальної діяльності у малих групах учнів, об'єднаних спільною навчальною метою. Кооперативне навчання відкриває для учнів можливість співпраці зі своїми ровесниками, дає змогу реалізовувати природне прагнення кожного школяра до спілкування, сприяє досягненню учнями високих результатів засвоєння знань та формування вмінь.

До технологій кооперативного навчання належать такі інтерактивні технології, як: робота в парах, ротаційні (змінні) трійки, робота в малих групах, метод «Акваріум», метод «Карусель».

Робота в парах- учні працюють в парах, виконуючи завдання. Парна робота вимагає обміну думками і дозволяє швидко виконати вправи, які в звичайних умовах є часомісткими або неможливими (обговорити подію, взагалі інформацію, вивести підсумок уроку, події тощо). Після цього один з партнерів доповідає перед класом про результати.

Ротаційні (змінні) трійки. Цей варіант кооперативного навчання сприяє активному, ґрунтовному аналізу й обговоренню нового матеріалу з метою осмислення, засвоєння, закріплення його. Заздалегідь вчитель розроблює різноманітні питання, аби допомогти учням почати обговорення нового або роз'ясненого матеріалу, використовуючи переважно питання, що потребують неоднозначної відповіді. Учні об'єднавшись по троє, розташовуються у класі по колу, щоб бачити інші групки. Далі кожній трійці ставиться відкрите питання (однакове для всіх). Кожен у трійці має відповісти на це питання по черзі. Після короткого обговорення запропонуйте учасникам розрахуватися від 0 до 2. Учні з номером 1 переходять до наступної трійки за годинниковою стрілкою, а учні з номером 2 переходять через дві трійки проти годинникової стрілки. Учні з номером 0 залишаються на місці й є постійними членами трійки. Результатом буде зовсім нова трійка. Кількість змін трійок буде залежати від кількості запитань у вчителя. Так, наприклад, коли проходить три ротації, кожен учень зустрічається із шістьма іншими учнями.

Робота в малих групах дозволить вчителю набути навичок спілкування та співпраці із учнями, слухачі обмінюються досвідом та враженнями та вирішують разом проблему. Учні об'єднуються у групи по 4-6 осіб і отримують завдання у вчителя. Встановлюється певний визначений учителем час для виконання цього завдання. Попередньо учням слід швидко розподілити ролі у групі.

1. Спікер (керівник групи); зачитує завдання групи; організовує порядок виконання; пропонує учасникам групи висловитися по черзі; заохочує групу до роботи; підводить підсумки роботи; за згодою групи визначає доповідача.

2. Секретар: веде коротко і розбірливо записи результатів роботи своєї групи; як член групи має бути готовим висловити думку групи під час підведення підсумків або допомогти доповідачеві.

3. Посередник: слідкує за часом; заохочує групу до роботи.

4. Доповідач: чітко висловлює спільну думку, до якої дійшла група; доповідає про результати роботи групи.

Метод «**Акваріум**» є ефективним для розвитку вмінь дискутування в малих групах. Після того як учитель об'єднав учнів у три-чотири групи (4-6 учнів) і надав кожній із них завдання та необхідну інформацію, одна з груп сідає в центр кола (класу), утворивши внутрішнє коло. Поки група займає місце в центрі, вчитель знайомить клас із цим завданням і нагадує правила дискусії у малих групах. Учасники та учасниці цієї групи обговорюють запропоновану вчителем проблему таким чином: один з групи прочитує вголос ситуацію, група обговорює ситуацію у ході дискутування; приймається спільне рішення, або підсумовується дискусія. Усі інші учні класу не втручаються в обговорення, а лише спостерігають за ходом дискусії - вони знаходяться начебто за товстим склом акваріума. Після цього група повертається на свої місця, а вчитель ставить класу запитання: Чи погоджуєтесь ви з думкою групи? Чи була ця думка достатньо аргументованою, доведеною? Який аргумент ви вважаєте найпереконливішим? Така бесіда триває 2-3 хв., а місце першої групи в "акваріумі" займає інша група та обговорює наступну ситуацію. Усі групи по черезно мають побувати в "акваріумі", і діяльність кожної з них мусить бути обговорена класом. Наприкінці вчитель має прокоментувати ступінь володіння навичками дискусії у малих групах і звернути увагу на необхідність та напрями подальшого вдосконалення цих навичок – 2-3 хв.

Такий метод, як «**Карусель**» є ефективний для одночасного включення всіх учасників в активну роботу з різними групами.

Інтерактивні технології колективно-групового навчання

До цієї групи відносять інтерактивні технології, що передбачають одночасну спільну (фронтальну) роботу всього класу, зокрема наступні методи: обговорення проблеми в загальному колі, вправа «Міктофон», метод «Незакінчене речення», «Мозковий штурм», «Навчаючи, вчусь», технологія «Ажурна пилка» або «Мозаїка».

Технології ситуативного моделювання

Технологія ситуативного моделювання включає систему методів, які направлені не на повідомлення знань, їхнє запам'ятовування і відтворення, а спрямовані на організацію школярів для самостійного здобування знань, навичок, умінь у процесі активної пізнавальної діяльності. Це інтерактивні технології побудови інноваційного навчального процесу, за допомогою включення школярів у навчальні ігри. До технології ситуативного моделювання належать імітаційні ігри, спрощене судоє слухання, рольова гра та ін.

Імітаційними іграми називають процедури з виконанням певних простих, відомих дій, які відтворюють, імітують будь-які явища навколишньої дійсності. Учасники імітації реагують на конкретну ситуацію в рамках заданої програми, чітко виконуючи інструкцію, наприклад проводячи дослід. Як правило, вчитель

надає під час імітації чіткі поопераційні інструкції. Учні можуть виконувати дії індивідуально або в групах. На закінчення певного виду діяльності всі учні отримують подібний результат, але він може розрізнятися залежно від індивідуальних особливостей учня, складу групи, використаних ресурсів тощо. Дуже важливою процедурою імітації є обговорення отриманих результатів діяльності та усвідомлення дітями причинно-наслідкових зв'язків, які можна простежити, аналізуючи результати імітації у різних її учасників. Імітаційні ігри розвивають уяву та навички критичного мислення, сприяють застосуванню на практиці вміння вирішувати проблеми.

Метод «Спрощене судове слухання» дає можливість учням розіграти судовий процес з конкретної справи з мінімальною кількістю учасників. Це процес за участю трьох осіб: судді, що будуть слухати обидві сторони і приймати остаточне рішення, обвинуваченого й обвинувача або їхніх представників. Технологія спрощеного суду дає можливість дітям отримати спрощене уявлення про процедуру прийняття судового рішення, взяти участь у вправі, пов'язаній з аналізом, критичним мисленням, прийняттям рішень.

Метод «Рольова гра» імітує реальність призначенням ролей учасникам та учасникам і наданням їм можливості діяти «наче насправді». Кожна особа в рольовій грі має чітко знати зміст її ролі та мету рольової гри взагалі. У ході рольової гри учасники «розігрують у ролях» визначену проблему або ситуацію. Рольова гра потребує ретельної підготовки. Початкові вправи мають бути простими з наступним ускладненням. Наприклад, можна почати з читання текстів «за ролями», формулювання коротких висловлювань або відповідей від імені історичної особи, природного явища, конкретного предмета, тварини. Розігрування конкретної життєвої ситуації за ролями допоможе дітям виробити власне ставлення до неї, набути досвіду шляхом гри, сприяє розвитку уяви і навичок критичного мислення, вихованню спроможності знаходити й розглядати альтернативні можливості дій, співчувати іншим.

Технологія ситуативного моделювання дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. Застосування такої технології навчання дає можливість сформулювати у студентів вміння використовувати набуті знання для вирішення виробничих, в тому числі нестандартних ситуацій, сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми.

Технології опрацювання дискусійних питань

До технології опрацювання дискусійних питань належать такі інтерактивні методи: метод ПРЕС, «займи позицію», «дебати», «дискусія», дискусія у стилі телевізійного ток-шоу.

«Метод ПРЕС» дає можливість навчитися дітям вести дискусію при обговоренні дискусійних питань та при проведенні вправ, у яких потрібно зайняти й чітко аргументувати визначену позицію з проблеми, що обговорюється. Метод навчає дітей виробляти й формулювати аргументи, висловлювати думки з дискусійного питання у виразній і стислій формі, переконувати інших.

Метод «займи позицію» корисний на початку роботи з дискусійними питаннями та проблемами. Його можна використовувати на початку уроку для демонстрації розмаїття поглядів на проблему, що вивчатиметься, або після опанування дітьми певною інформацією з проблеми й усвідомлення ними можливості протилежних позицій щодо її вирішення. Слід використовувати дві протилежні думки, які не мають однієї (правильної) відповіді.

Метод «дискусія» - це широке публічне обговорення якогось спірного питання. Вона є важливим засобом пізнавальної діяльності, сприяє розвитку критичного мислення дітей, дає можливість визначити власну позицію, формує навички аргументації та відстоювання своєї думки, поглиблює знання з обговорюваної проблеми.

Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу – це технологія структурованої дискусії, у якій беруть участь усі діти класу. Дозволяє контролювати хід дискусії, оцінювати участь кожного учня. Її метою є отримання дітьми навичок публічного виступу та дискутування висловлення й захисту власної позиції, формування громадянської та особистої активності.

Учитель на цьому уроці є ведучим ток-шоу. Він оголошує тему дискусії та пропонує дітям коротку розповідь або перегляд відеофрагмента з досліджуваної проблеми. Потім запрошує висловитися на запропоновану тему «запрошених» і надає слово глядачам, які можуть виступити зі своєю думкою або поставити запитання «запрошеним» не більш 1 хв. «Запрошені» мають відповідати якомога коротше і конкретніше. Ведучий також має право ставити своє запитання або перервати виступаючого через брак часу.

Інтерактивний метод «**дебати**» є одним із найбільш складних способів обговорення дискусійних проблем. Дебати можна проводити лише тоді, коли діти навчилися працювати в групах та засвоїли технології вирішення проблем. У дебатах поділ на протилежні точки зору набуває найбільшої гостроти, оскільки дітям необхідно довго готуватися й публічно обґрунтовувати правильність своєї позиції. Кожна група має переконати опонентів і схилити їх до думки змінити свою позицію. Однак можна поставити й інше завдання — спільно вирішити поставлену проблему. У такому разі діти повинні будуть, висловивши свою точку зору, уважно вислухати протилежну сторону, щоб знайти точки дотику; Важливо, щоб учасники дебатів не переносили емоції один на одного, а спілкувались спокійно.

Домашнє завдання

1. Підготуватись до проведення інтерактивного уроку на тему «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».
2. Підготуйтесь до наступного заняття.
3. Підготуватись до тестування з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (7 клас).

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №12-13: Особливості застосування ігрових технологій під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Уміння, які треба сформулювати: планувати уроки з використанням ігрових технологій, визначати структуру таких уроків та особливості їх побудови, розробляти та проводити їх.

Обладнання й матеріали: шкільна програма, підручник, робочі зошити учнів; методична література.

Теоретичні питання

1. Ігрова технологія навчання, їх характеристика.
2. Охарактеризуйте методику проведення імітаційних ігор.
3. Симуляції та методика їх використання на уроках інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
4. Судове слухання та методика його проведення на уроці.
5. Громадські слухання та методика його проведення на уроці.
6. Рольова гра та методика її проведення на уроці.

Навчальне завдання

2. Проаналізуйте тему «Транспорт і безпека» (6 клас).
3. Підготувати модель «Поведінки на дорозі».

Коротке пояснення.

Однією з найкращих прийомів роботи в навчальній діяльності – дидактична гра, тому що вона безпосередньо активізує діяльність учнів. Дидактичні ігри, організовані вчителем у процесі навчально-пізнавальної діяльності учнів, сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, розвивають творчі здібності, навички організації сумісної діяльності. Вони враховують наполегливість і посидючість дитини, витримку і характер, винахідливість вміння володіти собою в різних ситуаціях.

Ігри дозволяють поглибити і закріпити знання учнів з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут», а також встановити взаємозв'язок між ними. У ході гри, крім формування знань та понять з навчальної дисципліни учні навчаються швидко реагувати на запропоновані запитання, вести діалог, а також розвивати елементи творчості.

Ігрові методи є однією з унікальних засобів навчання, яка дозволяє зробити цікавими і захоплюючими не тільки роботу учнів на творчо-пошуковому рівні, а й буденні кроки з вивчення біології. Цікавість умовного світу гри робить позитивно емоційно забарвлену монотонну діяльність із запам'ятовування, повторення, закріплення чи засвоєння інформації, а емоційність ігрового дійства активізує всі психічні процеси і функції учня. Іншою позитивною стороною гри є те, що вона сприяє використанню знань в новій ситуації, тобто засвоєний учнями матеріал проходить через своєрідну практику, вносить різноманітність і інтерес до навчального процесу.

Модель навчання у грі – це побудова навчального процесу шляхом включення учня в гру.

Використання гри в навчальному процесі передбачає її підпорядкування конкретній дидактичній меті. У дидактиці поступово відмовляються від терміна "гра", який асоціюється з розвагами, і вживають терміни симуляція, імітація тощо.

Учні, за ігровою моделлю, перебувають в інших умовах, ніж при традиційному навчанні. Їм надають максимальну свободу інтелектуальної діяльності, що обмежується лише конкретними правилами гри. Учні обирають свою роль у грі; висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Учитель в ігровій моделі виступає як: інструктор (ознайомлює з правилами гри, консультує під час її проведення), суддя-рефері (коригує і радить при розподілі ролей), тренер (надає підказки учням для прискорення проведення гри), головуючий, ведучий (організатор обговорення).

Як правило, ігрова модель навчання має чотири етапи:

- 1) орієнтація (ознайомлення з правилами гри, загальний огляд її перебігу);
- 2) підготовка до проведення гри (ознайомлення зі сценарієм гри, визначення ігрових завдань, ролей, орієнтовних шляхів розв'язання проблеми);
- 3) основна частина – проведення гри;
- 4) обговорення, підведення підсумків.

Різноманітність дидактичних ігор досить великий.

Дидактичні ігри класифікують на:

- ігри із правилами;
- творчі ігри.

До ігор за правилами належать настільні ігри, ігри-змагання та рухливі ігри на місцевості.

Настільні ігри: розв'язання кросвордів, ребусів, чайнвордів, лото, доміно тощо. Їх доречно використовувати з метою навчання на різних типах уроків

Ігри-змагання: «КВК», «Що? Де? Коли?», «Щасливий випадок», «Найрозумніший», «Перший мільйон» тощо. Їх можна успішно використовувати на уроках узагальнення та систематизації знань, контролю та корекції знань учнів.

До творчих належать імітаційні ігри, симуляції, рольові ігри. Особливу увагу нині приділяють складанню пазлів, що сприяє розвитку уяви та абстрактного мислення.

Імітації (симуляційні ігри, симуляції) Імітаціями (імітаційними іграми) або симуляціями називають процедури з виконанням певних простих відомих дій, які відтворюють, імітують будь-які явища дійсності. Учасники імітації реагують на конкретну ситуацію в межах заданої програми, чітко виконують інструкцію, наприклад, коли проводять дослід. Як правило, учитель під час імітації надає чіткі покрокові інструкції. Учні можуть виконувати дії індивідуально або в групах. По завершенні певного виду діяльності всі учні отримують аналогічний результат, але він може відрізнитися залежно від індивідуальних особливостей учня, складу групи, використаних ресурсів тощо. Дуже важливою процедурою імітації є обговорення отриманих результатів діяльності й усвідомлення учнями причинно-наслідкових зв'язків, які можна простежити, аналізуючи результати імітації у різних її учасників.

Імітаційні ігри розвивають уяву та навички критичного мислення, сприяють практичному застосуванню вміння розв'язувати проблеми.

Як організувати роботу:

обирають явище, тему для імітації;

планують все, що необхідно для імітації, продумують участь у ній всього класу;

надають учням достатньо інформації, щоб вони могли впевнено виконувати всі передбачені процедури і водночас навчатися;

перед імітацією роблять короткий вступ;

заздалегідь обдумують питання для підбиття підсумків.

Складніші імітаційні ігри іноді називають **симуляціями**, хоча чіткого розподілу в літературі не існує. Утім, розглянемо їх окремо, пам'ятаючи, що інколи під назвами технології імітації та симуляції розуміють одне й те саме.

Симуляції — це створені вчителем ситуації, під час яких учні у спрощеному вигляді копіюють процедури, пов'язані з діяльністю суспільних інститутів, які існують у справжньому економічному, політичному й культурному житті. Це своєрідні рольові ігри з використанням чітко визначених і відомих ролей та кроків, котрі мають здійснити виконавці: судові, парламентські, громадські слухання, збори, асамблеї, засідання комісій, дебати тощо.

Готуючи учнів до симуляції, учитель має не тільки розподілити ролі й з'ясувати з кожним виконавцем послідовність його дій та висловлювань, наприклад, виходячи з обов'язків судді, голови парламенту тощо. Регламент всієї симуляції будують за чітким сценарієм, що збігається з проведенням такої процедури в реальному житті. Отже, симуляції є "мініатюрною" версією реальності. Симуляція дає учням змогу глибоко вжитися в проблему, зрозуміти її із середини.

Як організувати роботу:

слід пам'ятати, що в симуляції йдеться не про демонстрування акторських здібностей, а про вміння і в міру можливе безособове відтворення обраного процесу;

необхідно пропонувати симуляції, що спрощують дійсність;

обирають тему для симуляції й головне питання, що його розв'язуватимуть учні;

планують сценарій симуляції, обмірковують розподіл ролей, участь у грі всього класу;

надають учням достатньо інформації, чіткі інструкції, щоб вони могли переконливо виконувати свої ролі й водночас навчатися;

перед симуляцією роблять короткий вступ;

заздалегідь обдумують питання для підбиття підсумків.

Приклад уроку-квесту

Тема: Безпечна дорога

Мета:

Навчальна: повторити, узагальнити та систематизувати знання учнів про правила дорожнього руху та дорожні знаки; знаходити і виправляти помилки дітей в життєвих ситуаціях.

Розвивальна: розвивати бажання йти до своєї мети, створення умов, що сприяють закріпленню дружніх відносин в учнівському колективі; розвиток уваги, винахідливості.

Виховна: виховання поваги один до одного, почуття відповідальності.

Тип уроку: нетиповий, урок-квест

Місце уроку в навчальній темі: останній

Методи і методичні прийоми:

1. Інформаційно-рецептивний:

а) словесний: розповідь-пояснення, опис, бесіда;

б) наочний: ілюстрація, демонстрація, мультимедійний проектор, екран.

Прийоми навчання: виклад інформації, пояснення, активізація уваги і мислення, робота з графічною інформацією.

2. Репродуктивний.

Прийоми навчання: подання матеріалу в готовому вигляді, конкретизації і закріплення вже набутих знань.

3. Проблемно-пошуковий: постановка проблемного питання.

Прийоми навчання: постановка взаємопов'язаних проблемних запитань, активізація уваги та мислення.

4. Візуальний: робота з зображеннями.

Матеріали та обладнання: проектор, роздатковий матеріал: дорожні знаки, картки з завданнями, карта-схема, контейнер із кіндер-сюрприза.

Основні поняття та терміни: безпека, ризик, джерела небезпек, чинники небезпеки.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

II. Узагальнення та систематизація знань

Старт. Організатор зачитує правила квесту, пояснює організаційні моменти, урочисто оголошує старт квесту.

Ми з вами щодня перебуваємо в ролі учасника дорожнього руху. Переходимо дорогу, рухаємось транспортом, а якщо маємо власний транспорт, то час від часу стаємо водіями. Для виконання цих ролей ми повинні знати правила дорожнього руху.

Порушуючи правила, ми наражаємо себе та інших на смертельну небезпеку. Тож, щоб не сталося лиха, ми повинні знати елементарні правила, вміти правильно користуватися цими правилами та орієнтуватися в групах дорожніх знаків.

Життя людини має дуже велику цінність. А безпека на дорозі – це, насамперед, безпека життя. Саме це твердження є темою нашої сьогоднішньої гри «Від рідного порогу – безпечна дорога»

Ви пройдете 10 цікавих станцій. Не на швидкість, а на якість.

У кожної команди свій маршрут, але раптом трапиться так, що ви прибули до своєї станції, а там ще попередня команда ви чекаєте коли станція звільниться. Нагадуємо, що за порушення правил поведінки або за порушення техніки безпеки з вашої команди будуть зніматися бали.

Після проходження усіх станцій ми зустрічаємось з вами на підпиття підсумків.

Зупинка «Навігатор?» (10 балів)

Команда вибирає одного учасника, який буде водієм, а інші учасники повинні пояснити куди йому їхати, але не називати місце призначення.

Магазин	Школа	Кіно
Поліція	Київ	Супермаркет
Лікарня	Дискотека	Бібліотека
		Дитячий садок

Зупинка «Пазл» (10 балів)

Команда отримує картки, за допомогою яких вони повинні скласти правила дорожнього руху. Гру починає той учень, у кого є пазл «Початок гри». На другій половині пазлу є запитання. Всі інші учасники шукають серед своїх прямокутників правильну відповідь на нього. Коли покласти правильну відповідь до запитання, то на другій половині прямокутника з'являється нове запитання і т.д. Грають діти доти, поки на останньому прямокутнику не буде написано «Кінець гри»

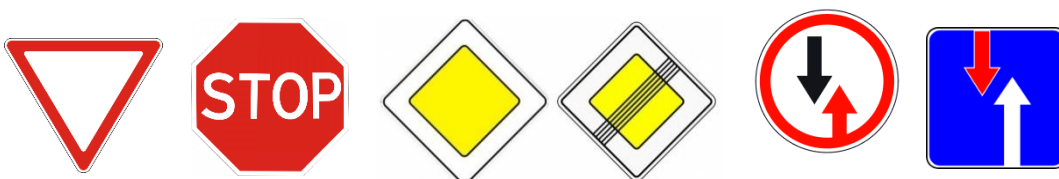
Зупинка «Кошик знаків по пріоритету» (1 бал)

Команді надаються перелік знаків, які вони повинні розставити по пріоритету. За кожен правильну відповідь надається один бал.

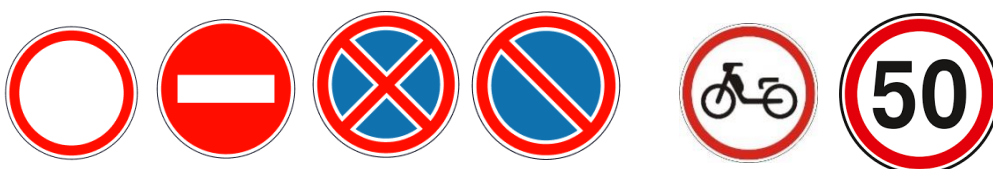
Попереджувальні знаки



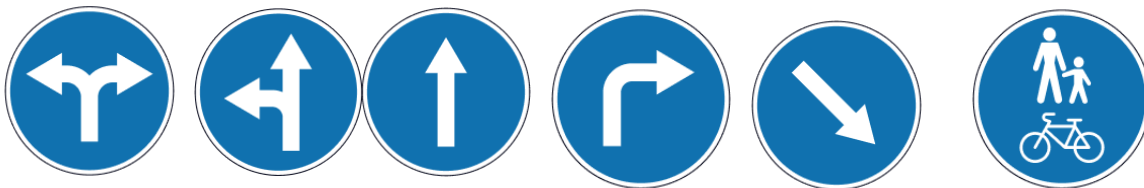
Знаки пріоритету



Заборонні знаки



Наказові знаки



Інформаційно – вказівні знаки

Знаки сервісу



Зупинка «Загадкові веселі кубики» (10 балів)

1. Там, де вулиця широка
І машини в два потоки,
Людам важко перейти,
Треба вихід нам знайти.
Під землею є прохід -
Це ... (підземний перехід).

2. Який сигнальний пристрій допомагає людині переходити дорогу?
Різні скельця є у мене:
Червоне, жовте і зелене.
Можу ними я сказати:
"Йти", "Стояти", "Зачекати".
(світлофор)

3. В яких місцях пішоходу дозволяється переходити дорогу? (У місцях де є пішохідний перехід.)
- Що означає червоний сигнал світлофора? (Стій).

4. Як обійти автобус на зупинці? (Позаду, або дочекатись, коли автобус від'їде від зупинки.)

5. - Зупинися! Почекай!
Терпеливо стій-но!
А тепер, будь ласка, йди
Впевнено й спокійно!
Хто це? **(Світлофор)**

6. Ця тварина не проста:
Без копит і без хвоста.
Не гуляє, не біжить –
Серед вулиці лежить. **(Зебра)**

7. Я не їм вівса, ні сіна,
Дайте випити бензину.
Усіх коней обжену,
Кого хоч наздожену! **(Автомобіль)**

8. На колесах їде хата,
А у ній людей багато. **(Автобус)**

9. Така я велика, що й кінця не маю;
Лежу собі тихо, нікого не займаю.
Тільки добрі люди
День і нічку топчуть груди. **(Дорога)**

10. З рогами, а не коза,
Є сідло, а не кінь.
З педалями, а не рояль,
З дзвоником, а не двері. **(Велосипед)**

Зупинка «Безпечне місто» (за 1 правильний знак 1 бал)

Команді надається дорожня карта м. Бердичів, вул. М.Грушевського та дорожні знаки. Учасники команди повинні розставити дорожні знаки таким чином, як вони встановлені в цьому місці. За кожне правильне встановлення дорожнього знаку команда отримує 1 бал.

Зупинка «Скринька очікувань». (10 балів – по 1 балу за кожну правильну відповідь)

Команді надаються медичні засоби, які потрібно використовувати при ДТП у разі отримання травм та кровотеч. Учасники команди по черзі повинні на дотик з'ясувати, що це за засіб та для чого він використовується. За правильну відповідь

отримують один бал.

Зупинка «Безпечний водій велосипеду».

За допомогою інтерактивної вправи команда відповідає на тестові запитання. Відповідь може примножуватись та зніматись бали.

Які елементи конструкції впливають на безпеку руху?

варіанти відповідей

- ліхтар або світловідбивач червоного кольору.
- із боків світловідбивачі помаранчевого кольору
- справний звуковий сигнал.
- крило

Велосипедисту дозволяється:

варіанти відповідей

- слухати музику у навушниках.
- гучно розмовляти по телефону.
- їздити на велосипеді, дотримуючись Правил дорожнього руху
- їхати без рук.

Їхати по дорозі, де рухається транспорт, на велосипеді дозволяється тим, хто досяг...

варіанти відповідей

- 13 -річного віку
- 14 -річного віку
- 10 -річного віку
- 12 -річного віку

Велосипедистам перевозити пасажирів:

варіанти відповідей

- Дозволяється
- Забороняється, за винятком дітей, віком до 7 років, на додатковому сидінні, обладнаному надійно закріпленими підніжками.
- Забороняється
- Забороняється, за винятком дітей, віком до 7 років.

Для велосипедних прогулянок навесні слід одягнути:

варіанти відповідей

- яскравого кольору куртку, вузькі штани, взути черевики з рифленою підошвою
- дуже теплий одяг
- пальто, широкі штани, взути легкі чоботи, яскраву шапочку
- футболку, шорти.

Познач, як велосипедист подає сигнал про зупинку

варіанти відповідей



Головною причиною дорожньо-транспортних пригод (ДТП) є:

варіанти відповідей

- Погане дорожнє покриття
- Мала кількість підземних переходів
- Порушення Правил дорожнього руху
- Неприятливі погодні умови

Перш ніж сісти за кермо велосипеда і їхати, потрібно:

варіанти відповідей

- Перевірити наявність в шинах повітря
- Показати друзям
- Зробити селфі
- Перевірити справність гальм

Чи дозволяється велосипедисту переїжджати через пішохідний перехід

варіанти відповідей

- Дозволяється, адже він нікому не заважає
- Аби машина не збила велосипедиста
- Категорично заборонено переїжджати, велосипедист зобов'язаний вести велосипед в руках
- Якщо пішоходи заважають переїхати, тоді заборонено, а якщо немає пішоходів то можна

Безпека на дорогах залежить:

варіанти відповідей

- тільки від пішоходів
- тільки від водіїв
- тільки від поліції
- від усіх учасників дорожнього руху

Як правильно придбати велосипед?

варіанти відповідей

- щоб подобався за кольором
- такий, як у однокласника
- підібрати за розміром довжини ноги

- купити найдорожчий

Що може призвести до небезпеки під час їзди на велосипеді?

варіанти відповідей

- користування захисним шоломом;
- зменшення швидкості руху при появі автомобіля поблизу тебе;
- хизування, їзда "без рук".
- занадто важкий вантаж на багажнику;
- перевезення вантажів на кермі;

Зупинка «Kinder Surprise». (10 балів – по 1 балу за кожну правильну відповідь)

Кожен учасник команди бере по одному яйцю в якому розміщено слово, яке потрібно вгадати. За кожне вгадане слово команда отримує один бал.

Зупинка «Світлофор». (10 балів)

Команді пропонується попасти мішечком в цілі, які оцінюються в бали 5,10,15 балів.

Зупинка «Країна правил дорожнього руху».

Команді пропонується знайти слова, зашифровані в таблиці. Слова не перетинаються. Можуть бути розташовані горизонтально, вертикально та змінювати свій напрямок. Коли всі слова будуть знайдені, залишиться три літери. Потрібно назвати ці літери та розшифрувати, що вони означають. **Кількість балів – 10 (по одному за кожне слово), та ще 3 бали за розшифровані літери.**

Фініш. Організатор підводить підсумок гри та оголошує переможців.

III. Підсумок уроку

Рефлексія

- Чи сподобався вам урок?
- Чи досягли ми поставленої мети?
- Що нового ви дізналися на уроці?
- Що, на вашу думку, було найскладнішим на уроці?
- Над чим ви ще будете працювати вдома?

IV. Домашнє завдання

В умовах модернізації освіти велика увага приділяється дистанційному навчанню. Однією з його форм виступають відеоуроки. Відеоуроки мають ряд переваг в порівнянні з іншими формами. Відеоурок, на відміну від текстової або презентаційної подачі інформації, являє собою відеоінформацію зі звуковим супроводом. Це підвищує ефективність засвоєння матеріалу. До того ж при сучасному рівні розвитку комп'ютерної техніки і доступного програмного забезпечення відеоуроки як форма дистанційного навчання менш трудомісткі для вчителя і менш затратні для освітнього закладу, ніж телеконференції.

У той же час відеоуроки мають і недоліки. В першу чергу це відсутність «живого» спілкування між учителем і учнем, що виключає зворотний зв'язок і можливість контролю засвоєння знань у випадку, якщо відеоурок

використовується широкою цільовою аудиторією для самоосвіти. Це вимагає від вчителя при створенні такого уроку набагато ретельніше продумувати не тільки матеріал, але і форму його подання, орієнтовану на можливість сприйняття різними по психологічним особливостям учнями.

Досвід створення і використання відеоуроків дозволяє нам запропонувати деякі шляхи вирішення зазначених проблем.

При продумуванні структури відеоурока необхідно не тільки ретельно відібрати найважливішу інформацію в обсязі обмеженого часу, але і створити візуальний ряд, який оптимально поєднував як нерухомі зображення (фотографії, схеми, таблиці і т.п.), так і заздалегідь створені або підібрані рухливі зображення (фрагменти лабораторних досліджень). Оптимальне чергування на екрані цих елементів дозволить учневі перемикати увагу з одного виду зображень на інший, що виключить монотонність в передачі інформації і забезпечить ефективність сприйняття.

Для підтримки уваги учня доцільно включати в відеоряд найбільш важливу текстову інформацію мінімального обсягу (терміни, дати подій), акцентуючи на них увагу не тільки вербально, але й візуально (наприклад, за допомогою знаків оклику, мерехтливих стрілок, топографічних маркерів і т.д.). Необхідно передбачити можливість самостійного виконання учнем тих чи інших завдань на різних етапах пояснення (наприклад, складання по ходу вивчення таблиць, схем, роботу, запис найважливіших положень уроку).

На таку роботу важливо заздалегідь налаштувати учнів, запропонувавши їм на початку уроку якусь інструкцію по освоєнню матеріалу. Це буде сприяти розвитку навичок усвідомленого сприйняття, умінь працювати з графічними джерелами інформації. Крім того це дозволить учням чергувати в ході уроку такі типи мовленнєвих дій, як слухання, читання і написання. Це далеко не повний арсенал можливостей урізноманітнити відеоурок. Все залежить від творчого потенціалу, методичної грамотності вчителя і від його бажання не тільки створювати і використовувати відеоуроки в освітньому процесі, а й робити цей процес цікавіше і різноманітніше.

Домашнє завдання

1. Підготуватись до проведення уроку з використанням ігрової технології на тему «Розумне використання фінансових ресурсів. Фінансові цілі та їх досягнення».

2. Підготуйтеся до наступного заняття.

Тема №14-15: Методика формування практичних умінь, сприятливих для здоров'я, безпеки, добробуту, успішної соціалізації та самореалізації особистості.

Мета: вдосконалювати вміння проводити практичні роботи (практикуми) з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут». Провести фрагмент уроку і дати його аналіз, звернути увагу на етапи підготовки, проведення та оцінювання роботи учнів.

Уміння, які треба сформувати: організовувати та проводити практичні роботи (практикуми) з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», здійснювати практичного заняття.

Навчальне завдання

1. Проаналізувати програму з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (7 клас) (Автори: Шиян О. І., Дяків В. Г., Седоченко А. Б., Страшко С. В.) (<https://svitdovkola.org/metodic/zbd-programa-7-9>) і визначити тематики практичних робіт для інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»..
2. Підготувати і провести урок «Невідкладна допомога і самопомога. Травматизм Практикум із надання домедичної допомоги» (7 клас).
3. Здійснити методичний аналіз проведеного уроку.
4. З'ясувати особливості оцінювання знань, вмінь і навичок учнів на практичних заняттях.

Коротке пояснення

1. Практичну частину програми становлять практичні роботи, які є важливою обов'язковою складовою уроку, і, залежно від змісту матеріалу, що вивчається, рівня підготовки учнів, навчально-матеріальної бази, можуть виконуватися різними способами: демонстраційно, фронтально, групою або індивідуально.

Практичні роботи можуть проводитися в процесі вивчення нового матеріалу. Основна функція таких дослідів – ілюстративна. Після вивчення нового матеріалу лабораторні роботи проводяться з метою комплексного застосування знань, навичок і вмінь, їх узагальнення та систематизації. Така практична робота посилює самостійність учнів під час вирішення проблеми, формулюванні гіпотези, доборі способів її перевірки та етапів роботи, використанні обладнання та фіксації спостережень, аналізі результатів проведених дослідів і теоретичної інтерпретації отриманих фактів.

Демонстраційний експеримент можна проводити за наступною структурою:

1. визначення мети і задач експерименту;
2. відтворення і корекція опорних знань учнів;
3. мотивація навчання;
4. висунення проблеми або пізнавального завдання;
5. демонстрація досліду вчителем (учнем-лаборантом) і спостереження учнями;
6. аналіз фактів;

7. встановлення логічних зв'язків між побаченим і теоретичними знаннями учнів.

Практичні роботи використовуються для застосування знань, навичок в ситуаціях, наближених до реального життя. Їх можна проводити:

- перед вивченням нової теми з метою актуалізації опорних знань і вмінь. Структура такої практичної роботи: відтворення і корекція опорних знань, вмінь та навичок – повідомлення учням роботи – контроль і корекція вчителем діяльності учнів – звіт – оцінка результатів.

- в процесі вивчення матеріалу вони можуть стати джерелом знань, опорою для розв'язування пізнавальних задач. Структура цього різновиду практичних робіт: вивчення нового матеріалу – обговорення застосування вивчаємого поняття на практиці – висунення проблеми або формулювання вчителем завдання – складання плану (моделі, алгоритму) виконання завдання – практичне виконання завдання – аналіз результатів – звіт – теоретична інтерпретація отриманих результатів (при необхідності) – оцінка роботи.

- після вивчення нового матеріалу практичні роботи сприяють зміцненню знань, навичок, вмінь, їх узагальненню і систематизації. Структура цього різновиду практичних робіт відрізняється від структури попереднього тим, що включається творче застосування комплексу знань, навичок та вмінь.

За пояснювальною запискою навчальної шкільної програми урок, на якому проводиться практична робота є різновидом уроку формування вмінь та навичок і сприяє застосуванню теоретичних знань на практиці. Уміння застосовувати теоретичні знання на практиці мають обов'язково оцінюватися вчителем.

При організації самостійної практичної роботи на уроці вчитель застосовує фронтальну, групову або індивідуальну форми навчальної діяльності учнів. Можна пропонувати школярам різні плани самостійного опрацювання навчального матеріалу:

- план виконання інтелектуальної діяльності;
- план опису об'єкта;
- план проведення досліду;
- план виконання лабораторної або практичної роботи;
- план роботи з мікроскопом;
- план роботи з літературним джерелом.

2. При оцінюванні практичних робіт враховується:

- обсяг виконання завдань роботи;
- наявність помилок, їх кількість;
- оформлення роботи (порядок оформлення, виконання рисунків біологічних об'єктів, охайність тощо);
- наявність і зміст звіту про роботу;
- рівень самостійності під час виконання завдань і формулювання висновків (написання звіту).

Домашнє завдання

1. Підготувати модель уроку на тему «Невідкладна допомога і самодопомога. Травматизм. Практикум із надання домедичної допомоги».
2. Підготуватись до тестування з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (8 клас).

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.

Тема №16-17: Методика формування санітарно-гігієнічних знань, умінь та навичок під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Мета: з'ясувати методику проведення уроків, на яких здійснюється санітарно-гігієнічне виховання учнів.

Уміння, які треба сформувати: планувати уроки з формування санітарно-гігієнічних знань, вмінь та навичок.

Обладнання: таблиці, статистичні дані про хвороби сечостатевої системи.

Теоретичні питання

1. Санітарно-гігієнічне виховання учнів під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».
2. Статеве виховання учнів.
3. Моральне виховання учнів.
4. Поведінка в умовах воєнного стану.

Навчальне завдання

1. Розробити і провести урок на тему: «Гігієнічні правила й норми».

Актуалізацію опорних знань проводити паралельно з вивченням нового матеріалу. Для мотивації навчальної діяльності використати статистичні дані щодо розповсюдження захворювань сечостатевої системи, венеричних захворювань ВІЛ та СНІДу і рівня смертності від них. В ході розповіді про дані захворювання рекомендується заповнювати таблицю.

Активно включати учнів в обговорення даної теми, проводити паралелі з життям. Питати у них думки про причини високої смертності від цих хвороб, пропонувати розробити заходи профілактики. Головний акцент зробити на виховну мету даного уроку. У повній мірі має бути реалізовано виховання здорового способу життя.

Підкреслювати важливу роль дотримання правил особистої гігієни, високої моральності в стосунках для збереження здоров'я людини. Провести самоаналіз і аналіз уроку на задану тему.

Особлива увага відводиться правилам реагування на сигнал повітряної тривоги, маршруту до укриття (бомбосховища), перебування в бомбосховищі, правило «двох стін», попередження про вибухонебезпечні матеріали і засоби (у тому числі міни).

Коротке пояснення

1. Санітарно-гігієнічне виховання має на меті забезпечити усвідомлення учнями необхідності здорового способу життя, сформувати наукові обґрунтування гігієнічних норм поведінки, зміцнити свідоме ставлення учнів до виконання гігієнічних норм у повсякденному житті, що зрештою спрямоване на збереження й зміцнення здоров'я школярів. При цьому слід ураховувати попередній життєвий досвід учнів. Виходячи з цього завдання, вчителю слід виділити систему санітарно-гігієнічних понять, визначити, на яких уроках їх необхідно сформувати, добрати відповідні методи й засоби навчання й організувати роботу з поняттями таким чином, щоб переконати учнів у необхідності виконання гігієнічних норм, оскільки недотримання їх може мати негативні наслідки для їхнього здоров'я. Санітарно-

гігієнічне виховання учнів передбачає також боротьбу з їхніми шкідливими звичками: палінням, вживанням алкоголю та наркотиків.

Основи формування санітарно-гігієнічних умінь та навичок в учнів.

- Правильне оцінювання учнями свого життєвого досвіду з погляду гігієнічних вимог та фізіологічного обґрунтування гігієнічних правил сприяє формуванню в них свідомого ставлення до їх виконання.

- Глибоке розуміння корисності гігієни для здоров'я дає змогу сформувати позитивне ставлення до власного здоров'я та гігієнічно правильної організації життя.

- Закріпленню гігієнічних навичок істотно сприяє розуміння шкоди для здоров'я невиконання правил гігієни.

- Позитивні результати дотримання гігієнічних вимог стимулюють подальше їх виконання.

- Формування санітарно-гігієнічних звичок тісно пов'язане із самовихованням. Прагнучи до закріплення гігієнічних звичок, учні виховують свої вольові якості.

Основою фізичного й санітарно-гігієнічного виховання є анатомо-фізіологічні знання, отримані на уроках біології, які дають змогу учням свідомо впливати на стан свого здоров'я, правильно оцінювати власний досвід, розуміти необхідність виконання гігієнічних вимог.

2. Статеве виховання і підготовка до сімейного життя – формування статевої культури особистості, підготовка її до свідомої реалізації тендерних ролей (статеві зумовлених соціальних стандартів поведінки) є одним зі стрижневих аспектів статевого виховання.

Готуючи учнівську і студентську молодь до сімейного життя, важливо прищепити їй уміння обрати собі друга (партнера) на все життя, налагоджувати взаємні стосунки, робити один одному поступки, не перетворювати дрібні непорозуміння на сімейні конфлікти; вести домашнє господарство, розподіляти між собою обов'язки і розпоряджатися бюджетом; виховувати дітей і т. д. Ці знання та вміння необхідно здобути у процесі загально-соціальної, моральної, психологічної, правової, господарсько-економічної та естетичної підготовки до сімейного життя.

Загально-соціальна підготовка передбачає формування почуття відповідальності за створення сім'ї, здатності складати і реалізувати свої життєві плани, вести здоровий спосіб життя, піклуватися про виховання дітей у сім'ї.

Моральна підготовка полягає у формуванні рис сім'янина, ознайомленні з моральними засадами подружнього життя, культурою та етикою взаємин у сім'ї.

Психологічна підготовка спрямована на прищеплення необхідних для сімейних стосунків психологічних рис, емоційної гнучкості, поблажливості, адаптивності, готовності долати конфліктні ситуації. До неї входить навчання прийомам саморегуляції, зняття стресів, самоконтролю та самокорекції поведінки.

Правова підготовка має своєю метою ознайомлення з основними нормами сімейного права.

Господарсько-економічна підготовка передбачає формування готовності та здатності вести домашнє господарство, навичок ощадливості, уміння планувати сімейний бюджет.

Естетична підготовка спрямована на формування уявлень про естетичну культуру сім'ї і статеких стосунків, естетику побуту й бажання вносити в нього прекрасне та ін.

У процесі підготовки до сімейного життя необхідно вчитися запобігати виникненню кризових ситуацій у сім'ї, особливо на початку подружнього життя. Діти повинні знати, що найчастіше причинами сімейних сварок і незадоволення потреба рівності; неадекватна самооцінка незадоволення потреба у спілкуванні; несумісність партнерів; недоліки у вихованні; особливості моральних цінностей сім'ї (споживацтво, егоїзм, надмірна критичність); нерівномірний розподіл обов'язків; незадоволені матеріальні потреби; порушення сімейної етики, основними про явами якого є зрада, ревності; незадоволені сексуальні потреби; різні погляди на виховання дітей; несправедливе ставлення до родичів партнера.

Практичне здійснення статевого виховання межує з проблемою обізнаності, відвертості, міри, такту педагога, потребує довірливої атмосфери у класі, аудиторії, у стосунках педагога й учня, не терпить вульгарності, нарочитої скромності, оскільки в епіцентрі його – мотиви високого кохання і буденних обов'язків людини.

2. Моральне виховання.

У формуванні всебічно розвиненої особистості чільне місце належить моральному вихованню.

Моральне виховання – виховна діяльність, що має на меті сформувати стійкі моральні якості, потреби, почуття, навички і звички поведінки на основі ідеалів, норм і принципів моралі, участі у практичній діяльності.

Моральне виховання формує моральні поняття, погляди і переконання. Воно покликане також сприяти розвитку моральних почуттів, що виражають запити, оцінки, спрямованість духовного розвитку особистості. Не менше значення має і вироблення навичок і звичок моральної поведінки.

Складові морального виховання.

Процес морального виховання характеризується поняттями «мораль», «моральність», «моральна свідомість», «моральні переконання», «моральні почуття», «моральні звички», «моральна спрямованість» .

Моральність є етичним поняттям, синонімом поняття «мораль». Однак якщо мораль – це форма свідомості, то моральність – практичне втілення етичних норм і принципів, переломлення загальнообов'язкових моральних приписів через внутрішній світ конкретної особистості. Тому в моральності людини моральні норми часто збігаються з її внутрішніми мотивами поведінки, діяльності.

Моральна свідомість – одна зі сфер суспільної свідомості; вона відображає реальні стосунки і регулює моральний аспект діяльності людини. Моральна свідомість охоплює моральні принципи, уявлення, ідеали, поняття «добро», «зло» та ін., які об'єднуються у систему поглядів на призначення людини, сенс її життя.

Моральні переконання – пережиті та узагальнені моральні принципи, норми. Вони є раціональною основою моральної діяльності особистості, що дають їй змогу чинити свідомо, розуміючи необхідність, доцільність певного вчинку.

Моральні почуття – запити, оцінки, спрямованість духовного розвитку особистості. Вони є емоційним аспектом духовної діяльності особистості, що разом із моральними переконаннями характеризують моральність особистості.

Моральні звички – корисні для суспільства стійкі форми поведінки, які є внутрішньою потребою особистості і виявляються в будь-якій ситуації й умовах. Це найпростіша форма підтримки і передавання наступним поколінням звичаїв, норм поведінки. Формування моральних звичок є одним із найважливіших завдань вихователя.

Моральна спрямованість – стійка суспільна позиція особистості, що складається на світоглядній основі мотивів поведінки і виявляється в різних умовах як властивість особистості. Моральна спрямованість передбачає наявність в особистості моральних переконань, моральних звичок, моральної свідомості, які в сукупності утворюють її моральність.

Методологічною основою морального виховання є етика.

Етика – наука про мораль, природу, структуру та особливості походження й розвитку моральних норм і взаємовідносин між людьми в суспільстві.

Моральне виховання передбачає формування національної свідомості й самосвідомості, прищеплення національних цінностей (любви до рідної землі, свого народу та ін.), готовності до праці в ім'я Батьківщини. Особистість має усвідомлювати причетність до свого народу, відчувати і відстоювати національну гідність, підтверджуючи це практичними справами.

Етапи формування національної свідомості й самосвідомості.

У розвитку національної свідомості й самосвідомості важливими є такі етапи:

1. Етнічне самоусвідомлення (етнізація). Воно є першоосновою, корінням патріотизму. Етнізація дитини починається з раннього періоду життя в сім'ї, з колискової, казки, з дотримання народних звичаїв, обрядів, народної пісні тощо. У ранньому віці формується культ рідного дому, сім'ї, предків, рідного села, міста. Фундаментальне значення в процесі етнізації має рідна мова, якій до певного часу не повинні заважати інші мови.

2. Національно-патріотичне самоусвідомлення. Припадає переважно на підлітковий вік і передбачає усвідомлення себе як частини нації, своєї причетності до неї як політичного феномена, що має чи виборює певне місце серед інших націй. Важливим при цьому є формування історичної пам'яті, почуття національної гідності.

3. Громадянсько-державне самоусвідомлення. Має на увазі усвідомлення понять «патріотизм» і «націоналізм», виховання турботливого ставлення до національно-культурних цінностей інших народів, прищеплення почуття національної, расової, конфесійної толерантності.

На кожному із цих етапів формування національної свідомості й самосвідомості у молодій людині складається система моральних цінностей, яка коріниться в національній ментальності.

Система моральних цінностей. До системи моральних цінностей входять вічні, національні, громадянські, сімейні та цінності особистого життя.

Абсолютно вічні цінності. Мають універсальне значення та необмежену сферу застосування і є загальнолюдськими (добро, правда, любов, чесність, гідність, краса, мудрість, справедливість та ін.).

Національні цінності. Є значущими для одного народу. Їх не завжди поділяють інші етноси. Наприклад, почуття націоналізму зрозуміле і близьке здебільшого поневоленим народам і менш відоме тим, які ніколи не втрачали своєї незалежності. До цієї групи цінностей відносять поняття «патріотизм», «почуття національної гідності», «історична пам'ять» тощо.

Громадянські цінності. Ґрунтуються на визнанні гідності людини. Властиві демократичним суспільствам Вони стосуються прав і свобод людини, обов'язків перед іншими людьми, ідеї соціальної гармонії, поваги до закону тощо.

Сімейні цінності. Охоплюють моральні основи життя сім'ї, стосунків поколінь, подружньої вірності (піклування про дітей, пам'ять про предків тощо).

Цінності особистого життя. Мають значення щонайперше для певної особистості, визначають риси її характеру, поведінку й господарський успіх, стиль приватного життя та ін.

Великі можливості для формування національної самосвідомості закладено в неписаних законах лицарської честі, що передбачають:

- виховання любові до батьків, рідної мови; вірності в коханні, дружбі, побратимстві; шанобливого ставлення до Батьківщини;
- готовність захищати слабших, турбуватися про молодших;
- шляхетне ставлення до дівчини, жінки, бабусі;
- непохитну вірність ідеям, принципам народної моралі й духовності;
- відстоювання повної свободи і незалежності особистості, народу, держави;
- турботу про розвиток народних традицій, звичаїв, обрядів, бережливе ставлення до рідної природи;
- прагнення робити пожертвування на будівництво храмів, навчально-виховних і культурних закладів;
- цілеспрямований розвиток власних фізичних і духовних сил, волі, можливостей свого організму.

Добрим порадиником у військово-патріотичному вихованні може слугувати і кодекс лицарських звитяг: готовність боротися за волю, віру, честь і славу України; нехтування небезпекою, коли справа стосується життя друзів, побратимів, неньки-України; прагнення боронити рідний край від завойовників, героїзм, подвижництво в праці й бою.

У процесі морального виховання важливо попередити прояви і розвиток таких рис і якостей особистості, які можуть призвести до порушення моральних норм. Тому завдання вихователя – формувати в молодій людини тверду моральну позицію, здатність протистояти негативним впливам з боку близького оточення і соціуму загалом.

Домашнє завдання

1. Підготуватись до проведення уроку узагальнення та систематизація знань на тему: «Психічна, соціальна та духовна складові здоров'я».

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світлич». 2023. 192 с.

Тема № 18-19: Методика реалізації міжпредметних зв'язків під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»

Мета: на прикладі конкретного уроку навчитися планувати та проводити уроки з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», на яких реалізуються міжпредметні зв'язки з біологією, інтегрованим курсом «Досліджуємо природу».

Уміння, які треба сформувати: використовувати знання учнів з інших предметів для формування понять з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» та єдиної природничо-наукової картини світу.

Обладнання: таблиця «Харчові захворювання та отруєння», наочний матеріал, роздрукований на А4, що можна кріпити на магнітну дошку.

Навчальне завдання

Для реалізації міжпредметних зв'язків проаналізувати навчальну програму з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», з'ясувавши, у якому класі і в якому обсязі учні вивчають тему «Обмін речовин та перетворення енергії в організмі людини», а також знайомляться з отруйними рослинами і грибами. Це потрібно для того, щоб знати, на які знання учнів з біології можна спиратися при поясненні теми. Окресливши коло наявних знань учнів, побудувати урок так, щоб постійно використовувати їх як базу для отримання нових.

Провести урок на тему: «Харчові захворювання та отруєння», «Отруйні рослини», «Отруйні гриби».

Короткі пояснення

Мета уроку - обговорити з учнями необхідність вибору корисних для здоров'я продуктів харчування; ознайомити з правилами профілактики отруєнь, неякісною їжею, отруйними рослинами і грибами; розвивати вміння та навички само- та взаємодопомоги при харчових отруєннях; виховувати бережливе ставлення до свого здоров'я.

Учні повинні знати: характерні ознаки харчових отруєнь;

Учні повинні вміти: наводити приклади наслідків неправильного харчування та правила само- та взаємодопомоги при харчових отруєннях та захворюваннях.

I. Організаційний етап

Вправа «Долонька». Я тримаю у своїх долонях посмішку, хочу її подарувати вам і побажати на сьогоднішньому уроці дізнатись багато цікавого про себе. Посмішка передається від учня до учня.

II. Актуалізація опорних знань та умінь учнів.

- Які основні правила купівлі продуктів харчування?
- Як потрібно обробляти овочі та фрукти перед вживанням?
- Чи існують правила зберігання продуктів харчування? Назвіть їх.

III. Мотивація навчальної та пізнавальної діяльності учнів.

Вправа " Синтез думок " . Робота проводиться у стаціонарних четвірках.

Кожна четвірка учнів отримує листочок з прислів'ям. Завдання написати свою думку(кілька слів) щодо розуміння змісту прислів'я. Записи роблять всі четверо учасників індивідуально. Час виконання 4 хв.

1. Якщо хочеш продовжити своє життя, скороти свої трапези . Б. Франклін

2. Ніхто не має переходити міри ні в їжі, ні в питті. Піфагор

3. *Ненажера риє собі могилу зубами. Стародавні мислителі*

4. *«Ми – те, що ми їмо. Поль Брегг*

Кожна четвірка висловлює свої міркування. Після чого відбувається синтез думок.

Надмірне переїдання шкідливе для здоров'я. Неякісна їжа може призвести до харчових отруєнь.

IV. Вивчення нового матеріалу.

V. Закріплення і узагальнення знань.

Пройти онлайн-гру <https://learningapps.org/watch?v=p4d47r42k24>

VI. Підведення підсумків.

Рефлексія.

Продовжіть речення.

На цьому уроці я дізнався...

Я обов'язково розповім друзям про...

Поцікавлюся у батьків...

VII. Домашнє завдання.

Учням пропонують підготувати повідомлення або зробити відео-презентацію про гігієнічне користування гаджетами, їх дезінфекцію.

Міжпредметні зв'язки під час вивчення інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут».

Для реалізації міжпредметних зв'язків учителі з різних предметів природничо-наукового циклу мають спільно планувати комплексні форми навчальної та позакласної роботи, що передбачає їхню обізнаність із підручниками й програмами суміжних дисциплін.

Міжпредметні зв'язки допомагають подолати предметну інертність мислення та розширюють кругозір учнів. Учитель, спираючись на зв'язки з іншими предметами, реалізує комплексний підхід до виховання.

Як відомо, знання, що їх учні здобувають у процесі навчання, можна поділити на три групи: знання змісту навчального матеріалу, які є основою формування у свідомості здобувачів освіти наукової картини світу; знання способів діяльності; знання, які формують мотивацію. Багато із цих знань мають міжпредметний характер, наприклад, поняття «отруйні рослини і гриби», «антибіотики», «хвороботворні бактерії», «обмін речовин», «збалансоване харчування», «гігієна харчування». Сповна розкрити їх засобами лише одного предмета неможливо. Це стосується також способів діяльності й мотиваційних знань.

Одиницею реалізації міжпредметних зв'язків є *міжпредметні завдання*.

Останнім часом досить поширеними є *міжпредметні уроки* із загальної для кількох навчальних дисциплін теми.

Формуванню міжпредметних зв'язків сприяє використання опорних схем і таблиць.

Приклад лабораторного дослідження із використанням міжпредметних зв'язків

ВИМІРЮВАННЯ ЧАСТОТИ СЕРЦЕВИХ СКОРОЧЕНЬ

Мета: формувати практичні вміння визначати частоту серцевих скорочень.
Обладнання: секундомір.

Артеріальний пульс – ритмічні коливання стінки артерій, зумовлені роботою серця. Пульс легко відчувається під пальцями на великих поверхнево розташованих артеріях (скронева, променева артерії). Одне коливання відповідає одному удару серця, тому за пульсом можна визначити частоту серцевих скорочень за одну хвилину. Артеріальний пульс дає інформацію про частоту серцевих скорочень, стан судин і роботу серця. Частота пульсу є індивідуальною й становить у підлітків 72–85 уд./хв, а в дорослих – 60–75 уд./хв. З віком еластичність артеріальних стінок зменшується, тому швидкість розповсюдження пульсової хвилі збільшується, і пульс стає частішим.

Хід роботи

1. Знайдіть пульс у себе на лівому зап'ястку, де проходить променева артерія. Пульс можна фіксувати й на ділянках, де проходить скронева або сонна артерія.
2. Знайшовши пульс, увімкніть секундомір і почніть рахувати впродовж 30 с. Одержане число помножте на 2. Так ви визначите кількість власних серцевих скорочень за 1 хв. Порівняйте свій пульс із пульсом однокласників.
3. Зробіть записи у робочому зошиті.

VIII. Закріплення знань учнів.

1. Які кровоносні судини ви запам'ятали?
2. Скільки кіл кровообігу має людина? Яке коло кровообігу починається із правого шлуночка, а яке із лівого?
3. Чим насичена венозна кров, а чим артеріальна?
4. Яка кров (венозна чи артеріальна) рухається по легеневій артерії?
5. Як називають фазу скорочення шлуночків серця?

IX. Підведення підсумків уроку. Рефлексія.

1. Який матеріал уроку вас зацікавив?
2. Що нового ви для себе взяли про роботу кровоносних судин?
3. Який вид роботи на сьогоднішньому уроці вам найбільш сподобався?

Оцінювання знань учнів.

X. Домашнє завдання.

Додаткове завдання до уроку: Робота з тестовими завданнями

Тестові завдання з теми «Будова та функції кровоносних судин. Рух крові»

I рівень (0,5 балів за кожне завдання)

1. Де починається і закінчується велике коло кровообігу?

- а) починається у правому шлуночку, закінчується у лівому передсерді;
- б) починається у лівому шлуночку, закінчується у правому передсерді;
- в) починається у лівому шлуночку, закінчується у лівому передсерді;
- г) починається у правому шлуночку, закінчується у правому передсерді.

2. Де відбувається насичення крові киснем і звільнення її від вуглекислого газу?

- а) у великому колі кровообігу;
- б) у альвеолярних капілярах;
- в) у печінці;
- г) у червоному кістковому мозку.

3. Вкажіть судини малого кола кровообігу:

- а) порожнисті вени;
- б) сонні артерії;
- в) легеневі артерії;
- г) аорта

4. Кровоносні судини, які несуть кров до серця:

- а) капіляри;
- б) вени;
- в) артерії;
- г) аорта;
- д) артеріоли

5. Артерії - це:

- а) найдрібніші судини;
- б) судини, які несуть кров від серця;
- в) судини, які несуть кров до серця;
- г) судини, по яких рухається артеріальна кров;
- д) судини, по яких рухається венозна кров.

6. Швидкість руху крові найменша:

- а) в аорті;
- б) у венах;
- в) у капілярах;
- г) у артерії.

7. Мале коло кровообігу починається:

- а) з лівого передсердя;
- б) з правого шлуночка;
- в) з лівого шлуночка;
- г) з правого шлуночка.

8. Найбільша артерія людини:

- а) аорта;
- б) променева артерія
- в) сонна;
- г) стегнова;
- д) підколінна.

9. Скільки кіл кровообігу має людина?

- a) 1
- б) 2
- в) 3
- г) 4
- д) 5

10. Скільки оболонок мають більшість вен та артерій?

- a) 1
- б) 2
- в) 3
- г) 4
- д) 5

11. В яких судинах тиск крові і швидкість руху найбільша?

- a) у артеріях;
- б) у венах;
- в) у капілярах.

12. В яких судинах тиск крові найменший, а швидкість руху дещо більша?

- a) у артеріях;
- б) у венах;
- в) у капілярах.

II рівень (1 бал за кожне завдання)

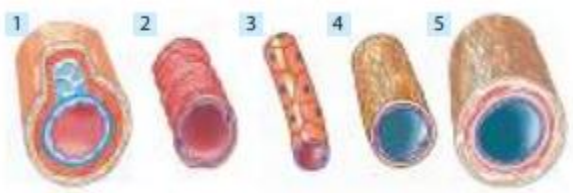
1. Укажіть правильну послідовність руху крові у великому колі кровообігу.

- А капіляри
- Б лівий шлуночок
- В праве передсердя
- Г порожниста вена
- Д аорта

2. Укажіть правильну послідовність руху крові в малому колі кровообігу.

- А капіляри
- Б правий шлуночок
- В ліве передсердя
- Г легенева вена
- Д легенева артерія

3. Встановіть відповідність між малюнками та назвою кровоносних судин

	<p>Венули –</p> <p>Артеріоли –</p> <p>Артерії –</p> <p>Капіляри –</p>
---	---

III рівень III рівень (1,5 балів за кожне)

1. Як особливості функцій, що виконують кровоносні судини, позначаються на їх будові?
2. Навіщо людині два кола кровообігу?

Домашнє завдання

1. Підготуватись до проведення уроку на тему «Я підліток. Фізичний розвиток підлітків» (5 клас).
2. Підготуватись до тестування з інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» (9 клас).

Література

1. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2023 р.) (автори: Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Андрук Н. В., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л.).
2. Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 5–6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти (у редакції 2022 р.) (авт. Хитра З. М., Романенко О. А.)
3. Василенко С., Коваль Я., Колотій Л. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Літера ЛТД». 2022. 136 с.
4. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С., Лаврентьєва І. В., Хомич О. Л., Андрук Н. В. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Алатон». 2023. 192 с.
5. Гущина Н. І., Василяшко І. П. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти / за ред. Т. Є. Бойченко. К.: Видавничий дім «Освіта». 2023. 156 с.
6. Поліщук Н. М. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Грамота». 2023. 207 с.
7. Шиян О. І., Волощенко О. В., Дяків В. Г., Козак О. П., Седоченко А. Б. Здоров'я, безпека та добробут 6 клас. Підручник інтегрованого курсу для 6 класу закладів загальної середньої освіти. К.: «Світич». 2023. 192 с.